

***SORUŐTURMADAN
İNFAZA ÖZELLİK ARZ
EDEN HUSUSLAR***

ARALIK-2024
HÜSEYİN GÜLER
ANTALYA BAM. 1. CEZA DAİRESİ

SORUŞTURMA

Soruşturma: Yetkili mercilerce, suç Őüphesinin öğrenilmesinden, iddianamenin kabulüne kadar geçen s¼retir. (CMK. 2/1-e)

-İhbar, Şikayet ya da m¼racaatı, hukuki nitelendirmeye uygun baŐlatmak. Bu hususlarda ilgili kolluk birimine uygun emir ve talimatlar vermek gerekir. (CMK. 160, 161)

Yine ihbar, Şikayet ya da m¼racaat içeriğine uygun hukuki nitelendirme yapılarak soruşturma sonlandırılmalı. Bu erevde, yağma, kişiyi h¼rriyetinden yoksun kılma, çocuğun cinsel istismarı, cinsel saldırı iddialarını da içeren Őikayetlerde, mağdur raporu içeriğine g¼re sadece yaralama suçundan iddianame yazımıyla yetinilmekte, diğerk iddialar açıkta bırakılmaktadır. Dilekçe ieriğive beyanlara g¼re suç teşkil eden fiiller, soruşturma sonunda iddianame ieriğiya da soruşturmayı sonlandıran diğerk karar (kovuşturmaya yer olmadığına, yetkisizlik, g¼revsizlik, tefrik kararı) ile karŐılanmıŐ olmalı, iddianameye konu edilenler haricindeki isnatlar ile ilgili dava açılmıyor ise tefrik ya da ek takipsizlik kararı verilmelidir.

- Şikayete tabi suçlarda, Őikayetin TCK. 73. maddesine uygunluğudenetlenmeli. S¼resinde ve merciine yapılıp yapılmadığı, Şikayet edenin, buna hakkı olup olmadığı, fail okluğudurumunda, faillerin t¼m¼ hakkında Şikayet olup olmadığı, sonrasında Şikayetten vazgeçme bulunup bulunmadığı g¼zetilmelidir. Şikayet yokluğunda veya Şikayetten vazgeçme gerçekleştiğinde dava açılmadan takipsizlik kararı verilmelidir.

a) Fiil ve failin kim olduğunun öğrenildiğitarihten itibaren 6 ay her halde zamanaşımı s¼resi içinde Şikayet yapılmaz ise soruşturma ve kovuşturma yapılamaz.

b) Şikayet s¼resinde merciine yapılmalı. (CMK. 158)

Özellikle Şikayete tabi suçlarda, Şikayet dilekçesi ve eklerinde somut eylem tarihi belirsiz ise, eylem tarihini ve öğrenme tarihini, ifade alımı sırasında kesin olarak belirlemek gerekir ve eylem tarihine veya öğrenme tarihine g¼re Şikayet s¼resinin geirilmıŐ olup olmadığı g¼zetilmelidir. Şikayet tarihi veya öncesi olacağı unutulmadan; ifade alınması, iddianame yazılması tarihlerinin suç tarihi olarak esas alınması hatalı uygulamalara yol açacaktır. Temadi veya tesels¼l eden suçlarda iddianame tarihinin son suç tarihi olduğununutulmamalıdır. Yazı veya mesaj ieriğiiyle suç iŐlendiğiiddia ve Şikayet edildiğinde, eylem tarihleri teredd¼te yer bırakmaksızın belirlenmeli, mesaj çıktılarının eylem tarihi olarak (ıktı alınma tarihi değil) belirlenmiş olarak soruşturma evrakına dercedilmesi sağlanmalıdır.

-Şikayeti, Şikayet hakkı olanın yapması (örneğin mala zarar verme suçlarında, mal üzerinde tasarruf hakkı kime ait ise o kimsenin Şikayeti var mı?) gerekecektir.

-Őikayetin, t¼m Ő¼phelilere yönelik yapılması. Şikayetten vazgeçmenin iştirak halinde işlenen suçlarda, t¼m Ő¼phelilere sirayet edeceğinin unutulmaması gerekir. (örneğin üç kişinin birlikte basit yaralama suçu iŐlediğinde, Őikayetin üç kiŐiyide kapsayacağı, biri ile ilgili Şikayetten vaz geçildiğinde, vaz geçmenin diğerk iki kiŐiyide kapsayacağı unutulmamalıdır.) (TCK. 73/5)

-Şikayetten vazgeçme halinde kovuşturmaya yer olmadığına kararı verilmelidir.

-Kolluğaya ayrıntılı ve net talimat vermek. (CMK. 160 vd.), (koruma tedbirlerine baŐvuruda hata yapılmamalı.)

-M¼dafiseimi (CMK. 149);

(1) Ő¼pheli veya sanık, soruşturma ve kovuşturmanın her aşamasında bir veya birden fazla m¼dafinin yardımından yararlanabilir; kanun¼ temsilcisi varsa, o da Ő¼pheliye veya sanığam¼dafiseebilir.

(2) Soruşturma evresinde, ifade alma sırasında **en çok üç avukat** hazır bulunabilir. Kovuşturmada kural olarak sınır yoktur. 2016 yılında eklenen fıkra ile örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili kovuşturmada da en çok üç avukat hazır bulunabilir.)

(3) Soruşturma ve kovuşturma evrelerinin her aşamasında avukatın, şüpheli veya sanıkla görüşme, ifade alma veya sorgu süresince yanında olma ve hukukî yardımda bulunma hakkı engellenemez, kısıtlanamaz.

Ceza muhakemesinde müdafî seçimle ya da atamayla olur.

Müdafî seçimi yazılı (vekaletname ile) veya sözlü (bu benim müdafîmdir şeklinde açık ya da zımni) yapılabilir. **Ceza muhakemesinde müdafîlik için vekaletname şart değildir.** Vekaletname sunulması için oturuma ara verilmesi hatalı işlemidir.

-müdafî görevlendirilmesi (CMK. 150),

(1) Şüpheli veya sanıktan kendisine bir müdafî seçmesi istenir. Şüpheli veya sanık, müdafî seçebilecek durumda olmadığını beyan ederse, istemi halinde bir müdafî görevlendirilir.

(2) Müdafî bulunmayan şüpheli veya sanık; çocuk, kendisini savunamayacak derecede malul veya sağır ve dilsiz ise, istemi aranmaksızın bir müdafî görevlendirilir.

(3) Alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı yapılan soruşturma ve kovuşturmada ikinci fıkra hükmü uygulanır.

CMK. 156/(1);

150 nci maddede yazılı olan hâllerde, müdafî; a) Soruşturma evresinde, ifadeyi alan merciin veya sorguyu yapan hâkimin istemi üzerine, b) Kovuşturma evresinde, mahkemenin istemi üzerine, Baro tarafından görevlendirilir.

(2) Yukarıda belirtilen hâllerde müdafî soruşturmanın veya kovuşturmanın yapıldığı yer barosunca görevlendirilir.

(3) Şüpheli veya sanığın kendisinin sonradan müdafî seçmesi halinde, baro tarafından görevlendirilen avukatın görevi sona erer.

-soruşturmanın gizliliği (CMK. 157),

(1) Kanunun başka hüküm koyduğu hâller saklı kalmak ve savunma haklarına zarar vermemek koşuluyla soruşturma evresindeki usul işlemleri gizlidir.

-soruşturma işlemlerinin tutanağa bağlanması (CMK. 169),

(1) Şüphelinin ifadesinin alınması veya sorgusu, tanık ve bilirkişinin dinlenmesi veya bir keşif ve muayene sırasında Cumhuriyet savcısı veya sulh ceza hâkiminin yanında bir zabıt kâtabi bulunur. Acele hâllerde, yemin vermek koşuluyla, başka bir kimse, yazman olarak görevlendirilebilir.

(2) Her soruşturma işlemi tutanağa bağlanır. Tutanak, adli kolluk görevlisi, Cumhuriyet savcısı veya sulh ceza hâkimi ile hazır bulunan zabıt kâtabi tarafından imza edilir.

(3) Müdafî veya vekil sıfatıyla hazır bulunduğu işlemlerle ilgili tutanakta avukatın isim ve imzasına da yer verilir.

(4) Tutanak, işlemin yapıldığı yeri, tarihi, başlama ve bitiş saatini ve işleme katılan veya ilgisi bulunan kimselerin isimlerini içerir.

(5) İşleminde hazır bulunan ilgililerce onanmak üzere tutanağın kendilerini ilgilendiren kısımları okunur veya okumaları için kendilerine verilir. Bu husus tutanağa yazılarak ilgililere imza ettirilir

-Soruşturma sonunda verilecek kararlar;

Soruşturma sonunda yetkisizlik, görevsizlik, tefrik, kovuşturmaya yer olmadığı, kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararları verilebilir ya da iddianame tanzim edilerek kamu davası açılır. *(7188 SK. İle CMK.'da yapılan değişiklikle getirilen yeni müesseselere dikkat edilmeli. (seri yargılama)*

-18 yaşından küçüklerin evrakı tefrik edilmeli (ÇKK. 17)

Küçüklerin büyüklerle birlikte suç işlediği iddiasıyla ilgili soruşturma birlikte yürütülebilir. Varsa, çocuklarla ilgili soruşturma kolluğun, çocuk şube birimi, Başsavcılığın çocuk bürosu savcısı tarafından yürütülür. Bu birimler kurulmamış ise, Cumhuriyet savcısı küçüklerle birlikte suç işlemiş büyüklerin soruşturmasını birlikte yürütse de, soruşturma sonunda küçüklerle büyüklerin evrakını ÇKK. 17. Maddesi amir hükmü doğrultusunda TEFRİK kararı ile ayıracak ve çocuk hakkında ayrı iddianame, büyük hakkında ayrı iddianame yazacaktır. Çocuk ile yetişkin aynı iddianamede fail olarak yer almamalıdır. Kovuşturma aşamasında bu iki ayrı dava birleştirilebilecektir. Birleştirme sonrası birlikte kovuşturma genel mahkemede sürdürülecektir (ÇKK. 17/3). Ancak bu şekilde birleştirilen davalarda, çocuk (suça sürüklenen çocuk nedeniyle) 18 yaşın doldurulmasına kadar kovuşturmanın kapalı yapılması (CMK. 185) gerektiği unutulmamalıdır.

-Akrabalık, kamu görevi, sıfatın önem taşıdığı durumlarda, soruşturma aşamasında, nüfus kaydı, görev belgesi getirilmeli, bu belgelere dayanarak iddianame tanzim edilmelidir. (TCK. 82/d,e,g, 86/3-a,c,d, 96/2-a,b, 102/3-b,c, 167...)

Eksiklikle açılmış davalarda, iddianamenin iadesi gerçekleşmemiş ise, kovuşturma aşamasında bu eksiklik giderilmeden hüküm kurulmamalıdır.

-Yaş küçüklüğü ve akli durum gibi ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan veyahut suçu nitelikli hale dönüştüren duruma ilişkin raporlar yetersiz olmamalı, mümkün olduğunca Adli Tıp birimlerinden alınmalıdır.

Kayıtlı yaş durumuna uymama durumu gözlemlendiğinde, resen yada itiraz üzerine yaş durumu ile ilgili maddi gerçek araştırılmalıdır.

İDDİANAME (CMK 170)

-Kamu davasını açma görevi Cumhuriyet savcısına aittir. (CMK. 170/1)

-Açık kimliklerin belirtilmesi (CMK. 170/3-a), Şüpheli, maktül, mağdur, müşteki veya suçtan zarar görenin düzenlenecek iddianamede kimliği gösterilmelidir.

-Eylemler somutlaştırılmalı, delillerle ilişkilendirilmeli. (CMK. 170/4). İddianamede, yüklenen suçu oluşturan olaylar, mevcut delillerle ilişkilendirilerek açıklanmalıdır.

-Yüklenen eylem ve eylemlere uygun tatbiki istenilen kanun maddeleri yazılmalı. (CMK. 170/3-h). Tatbiki istenilen kanun maddeleri gösterilirken TCK. 61 maddesi gözetilmeli.

-Hak yoksunluğu, müsadere, aynen infaz, tekerrür, mahsup istemi yazılmalı (TCK. 53, 54, 51/7, 58, 63).

-İddianamenin iadesine yol açılmamalı. (CMK. 174)

-Açılmamış dava sorunu yaratılmamalı (CMK. 225). **Özellikle hakaret, tehdit, şantaj gibi suçlarda, suç teşkil ettiği iddia ve kabul edilen söz, sözcük ve fiiller açıkça belirtilmeli. Çağrıştıracı, eş anlamlı olduğu düşünülen ama sanığın sarf etmediği sözcüklerle dava açılmamalı, suç teşkil ettiği iddia edilen söz ve fiillerin olduğu gibi ve açıkça yazılarak nitelendirilmesi yapılmalıdır. Şüpheli, hangi eylemlerden (sözlerinden) dolayı cezalandırılmasının istendiğini bilmelidir; "... sözlerle hakaret ettiği, "... demek suretiyle**

tehdit ettiği, “...” şeklinde mesaj yazarak şantaj yaptığı gibi. İddianamede, kovuşturulmasını ve karşılığında yaptırım uygulanmasını istediğimiz fiil ve bu fiili gerçekleştirdiğini ileri sürdüğümüz fail açıkça yer almalıdır. Fiilin ne olduğunun anlatımı yerine fiile atıflarla yetinilmemeli. “fiilin ne olduğunun anlatımına” atıf olmaz. Delillere atıf yapılabilir...). Fiilin açıkça anlatımı yerine; “tanık beyanında belirtildiği şekilde” veya “mesaj tutanakları içeriğine göre” gibi atıflarla yetinilmemeli, ileti yoluyla işlendiğinin iddia edildiği durumlarda, iletilerde suç teşkil ettiği ileri sürülen sözler iddianamede açıkça gösterilmelidir.

Özet olarak; iddianame içeriğinde delile atıf olabilir, fiile atıf olamaz. “... fiilini gerçekleştirdiği, tanık beyanı, doktor raporu, mesaj tutanağı içeriği ile sabit olduğundan...” gibi. Ancak iddianame içeriğinde fiil somut olarak gösterilmeli, iddianame içeriğinde yazmayarak fiile atıf yapılmamalıdır. “tanık beyanındaki sözlerle hakaret ettiği, mesaj içeriklerindeki şekilde tehdit ettiği, doktor raporundaki gibi yaraladığı...” şeklinde iddianame CMK. 225 maddesi çerçevesinde kovuşturma mercilerine sorun yaratacaktır.

Hükmün konusu ve suçu değerlendirmede mahkemenin yetkisi

Madde 225 – (1) Hüküm, ancak iddianamede unsurları gösterilen suça ilişkin fiil ve faili hakkında verilir.

(2) Mahkeme, fiilin nitelendirilmesinde iddia ve savunmalarla bağlı değildir.

Olumsuz bir iddianame örneği;

T.C.

.....

CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI

Soruşturma No : 2021/....
Esas No : 2021/....
İddianame No : 2021/....

İ D D İ A N A M E

.... ASLİYE CEZA MAHKEMESİNE

DAVACI : K.H.

MÜŞTEKİLER : 1- N... T..., KADİR KIZI GÜLNAZ'den olma, 15/03/1961 doğumlu, Ermenek Mah. Asmalı Sk. No:124 .../ ... ikamet eder.

2- M... T..., LÜTFULLAH KIZI NECİBE'den olma, 09/10/1983 doğumlu, Ermenek Mah. Asmalı Sk. No:124 .../... ikamet eder.

ŞÜPHELİ : M... C..., TAHİR Oğlu ADALET'den olma, 15/01/1981 doğumlu, ISPARTA ili, EĞİRDİR ilçesi, BARLA köy/mahallesi, 60 cilt, 180 aile sıra no, 24 sıra no'da nüfusa kayıtlı Pirimehmet Mah. 113 Cad. No:35 İç Kapı No:3 .../ ... ikamet eder.

SUÇ : Silahla Tehdit

SUÇ TARİHİ VE YERİ: 05/11/2020

SEVK MADDESİ: Türk Ceza Kanunu 106/2.a, 43/2, 53/1

DELİLLER: İddia, tanık Levent Doruk'un beyanı, adli sicil kaydı

SORUŞTURMA EVRAKI İNCELENDİ:

Müşteki Necibe Tarhan'ın Ermenek Mah. Asmalı Sk. No:124 ... adresinde 13 yıldır kiracı olarak oturduğunu, kirasını düzenli ödediğini, ... Belediyesine Ermenek Mahallesiindeki kaçak yapılar hakkında şikayette bulunduğundan bahisle ev sahibinin kendisine husumet güttüğünü, olay günü müşteki Necibe, kızı olan müşteki Necla ile ikamette buldukları sırada ev sahibi Tahir

Ceylan ile oğlu olan şüpheli Mehmet'in geldiklerini, yanında getirdikleri tebligatı imzalamaları için zorladıklarını, daha sonra çıkan tartışmada şüpheli Mehmet Ceylan'ın soruşturma kapsamında ele geçirilemeyen model ve markası belirsiz siyah renkli tabancası ile oynadığını beyan ederek müştekilerin şikayetçi oldukları anlaşılmıştır.

Tanık Levent Doruk'un Cumhuriyet Başsavcılığımızca alınan ifadesinden özetle; "Tahir Ceylan demir kapıdan içeri girmeye çalıştığında oğlu olan Mehmet Ceylan o sırada gömleğini sıyırdı ve belinde bulunan siyah renkli bir tabancaya elini attı, babası engel olmaya çalışıp arabaya doğru itekleyince silahı belinden çıkartıp havaya doğrulttuğunu gördüm. O sırada Mehmet Ceylan'ın Necla Tarhan ve Necibe Tarhan'a karşı "ya burdan kendiniz çıkacaksınız yada ben sizi zorla çıkartıcam" dediğini duydum. Akabinde Tahir Ceylan'ın kızı yanıma gelip "ben polisim" dedi ve o sırada arabalarında bulunan polis şapkasını gösterdi. Tahir Ceylan'ın karısı da Necla ve Necibe Tarhan'a sürekli beddua ediyordu. Daha sonra demirli kapıyı kilitleyip içeriye girdiler. Kapı kilitli olduğu için ben içeri giremedim. Tahir Ceylan'ın elinde bir kağıt vardı. Bu kağıdı Necla Tarhan'ın imzaladığını gördüm. O sırada Tahir Ceylan'ın oğlu "yılbaşına kadar sizi beklerim sonrasında beklemem" şeklinde sözler söylediğini duydum" şeklinde beyanda bulunduğu anlaşılmıştır.

Bu suretle şüphelinin, silahla tehdit suçunu birden fazla kişiye karşı işlediği yukarıda belirtilen deliller ile anlaşılmalıdır,

Şüphelinin yargılamasının mahkemenizde yapılarak yukarıda yazılı sevk maddeleri gereğince cezalandırılmasına karar verilmesi iddia ve talep olunur. 02/02/2021

İSİM....

SİCİL....

Cumhuriyet Savcısı

İddianamedeki yetersizlik; o dedi, bu dedi yazıldı; iddia makamı Cumhuriyet savcısının kabul ve iddia ettiği fiil nedir, yer almadı.

İddianamede, anlatım kısmında; tarafların, bilgi sahibi-tanıkların beyanları yanında ve hatta, beyanları dışında Cumhuriyet savcısının kabul ve iddiası anlatılmak zorundadır.

CMK. 225 maddesi açık hükmüne bakıldığında, iddianamede olmazsa olmaz unsur "fail" ve "fiil" olacaktır.

Fiilden maksat, Cumhuriyet savcısının soruşturma sonucunda inandığı failin ika ettiği kabul ve iddia edilen eylem olup, kovuşturmanın konusu da bu fiil olacaktır. Mahkeme iddianamede gösterilen fiil dışına çıkamayacaktır.

Fail ve fiil dışında iddianamede gösterilen diğer unsurlar değişebilir, değiştirilebilir. CMK. 226 ile değişim sağlanabilir. Fail ve fiil değiştirilemeyecektir.

Kabul ve iddia edilen fiil için Kanunda gösterilen uygulanması istenen sevk maddeleri de iddianame de gösterilecektir.

Fiil, doğrudan ve net şekilde iddianamede gösterilmelidir;

..."sopa ile kafasına vurmak suretiyle basit tıbbi müdahale ile giderilmez, hayati tehlike geçirecek ve hayat fonksiyonlarını 4. Derece etkiler kemik kırığı oluşturacak şekilde yaraladığı..."

..."yaşanan tartışmada, -seni sinkaf ederim- demek suretiyle tehdit ettiği",

..."tartışma sırasında, sokak ortasında -orospu çocuğu, şerefsiz- diyerek alenen hakaret ettiği",

..."saat 22:30'da kapı kilidini kırmak ve ev içine girerek 30.000 TL. değerindeki cep telefonunu alıp gitmek suretiyle mala zarar verme ve gece vakti kilit kırmak suretiyle konuttan hırsızlık suçunu işlediği",

..."tartışma sonrası uzaklaşırken belinden çıkardığı tabancayla havaya ateş ederek silahla tehdit ettiği"

Gibi. Burada önemli olan fiilin kendisidir. Mahkeme isimlendirmeye bağlı değildir. Örneğin, "yaraladığı" dendi, mahkeme "öldürmeye teşebbüs" diyebilir, "hakaret" dendi,

mahkeme “tehdit” kabul edebilir. Önemli olan fiille bağlı kalınmasıdır. Mahkeme kabul ettiği yeni isme iddianamede gösterilenden farklı bir madde uygulayacaksa CMK. 226 maddesi ile “ek savunma” alınarak, bu yapılabilir.

Sonuç itibariyle fiille bağlılık var, isimlendirme, suçu adlandırma, sevk maddeleri ile bağlılık yoktur. Mahkeme fiili farklı adlandırabilir ve farklı maddeler uygulayarak sonuca gidebilir. İddianame –mütalaadan farklı-yada ayrıca başka madde uygulayacak olduğunda CMK. 226 maddesi ile ek savunma alınarak uygulama yapılabilecektir.

İddianamede gösterilen fiil için başka madde uygulanacak diye, o fiilin iddianamede gösterilen kişiden başkasına karşı gerçekleştirilmiş olduğunun kabulünde “suç duyurusu” ile yeniden dava açılması istenmemelidir. Zira failin yazılı fiili ile ilgili elimizde açılmış dava vardır. Ek savunmaya ilişkin CMK. 226 maddesi, mağdur-müştekinin kimliği ile ilgili tavzih işi çözecektir.

İddianamede gösterilen fiil ile ilgili kovuşturmada, müşteki beyanları, sanık savunması, tanık beyanlarıyla başkaca fiillerden bahsediliyor olduğunda, o fiiller soruşturma aşamasındaki beyanlarda bulunsa da, ek savunma vererek süren davaya dahil edemeyiz. Zira biz iddianame içeriğinde geçen Cumhuriyet savcısının iddia ettiği fiil ile bağlı kalacağız. Yeni ortaya çıkan fiillerle ilgili suç duyurusu müessesesi devreye sokulabilir.

Örneğin; soruşturma beyanlarında; failin, “kahvehanede seni öldüreceğim” dediği, telefon mesajı ile “senin kafanı kopartacağım” yazdığı, telefon açarak “seni o ev içinde yakacağım” dediği. Şeklinde ifadeler var. Cumhuriyet savcısı soruşturmayı tamamladı ve iddianamesinde; “...telefon mesajı ile senin kafanı koparacağım” demek suretiyle tehdit suçunu işlediği...” şeklinde kamu davası açtı. Kovuşturmada soruşturma beyanları gibi üç ayrı şekilde tehdit gerçekleştirildiği ileri sürülse, mahkemece her üç fiilin sübut bulduğuna kanaat getirilse de, mahkumiyet hükmünün konusu kahvehanede yüz yüze gerçekleştirilen ve telefon ederek telefon konuşmasında gerçekleştirilen tehdit fiilleri mahkumiyet hükmünün konusu olamayacaktır. Bu husus CMK. 226 maddesi ile ek savunma hakkı verilerek de dava konusu yapılamayacaktır. O iki fiilden açılmış kamu davası bulunmamaktadır. CMK. 225 bu açıdan önem arz etmektedir. (Bu gibi durumlarda Cumhuriyet savcısı bu üç ayrı fiilden ikisinin sübutuna inanmadı, sözlerin suç teşkil etmediğini düşündü ise esas itibariyle Ek Takipsizlik vermeli ki, bu kararı da Kanun yolu incelemesinden geçebilmelidir.)

KOVUŞTURMA

Kovuşturma: İddianamenin kabulü ile başlayıp, hükmün kesinleşmesine dek geçen evreyi ifade eder. (CMK. 2/1-f)

-CMK. 251 ve 252. Maddeleri ile getirilen “Basit yargılama” müessesesi olumlu-olumsuz değerlendirilmelidir. Uygulanması tamamen takdire bırakılmış olmakla birlikte usul müessesesi olan bu uygulamanın uygulanmasına karar verildiğinde mahkumiyet halinde cezadan ¼ ayrıca ve müesseseye özgü indirim de öngörüldüğünden maddi ceza hukukunu da ilgilendirdiği unutulmamalıdır. İddianame değerlendirildiğinde, iadesi nedenleri yok ise iddianame içeriğindeki suç, müessesenin uygulanmasının mümkün olduğu katalog suçlardansa, CMK. 251, 252. Maddeleri ile düzenlenmiş müessesenin uygulanmasına yer olmadığına tensiple karar vererek genel hükümlere göre işlemler yapılmalıdır. Uygulanmama gerekçesi istinaf veya temyizde denetlenmemektedir. Zira bu hususu Kanun koyucu tamamen hakim taktirine bırakmıştır. 08/07/2021 tarihinde yapılan değişiklik ile, iddianamenin değerlendirilmesi üzerine, duruşma açılmasına karar verilmiş ise artık geri dönüşle BYU. Uygulamasına karar verilemeyecektir. Bu halde, zımnen “uygulanmamasına karar verildiği” değerlendirilmektedir.

-İddianame içeriği ve suçlama anlatılmalı (CMK. 191/3-b). Değişiklik öncesi “okunur” idi. Madde metninde 2016 yılında yapılan değişiklikle “anlatılır” oldu.

“Duruşmada, sırasıyla; sanığın açık kimliği saptanın, kişisel ve ekonomik durumu hakkında kendisinden bilgi alınır, iddianame veya iddianame yerine geçen belgede yer alan

suçlamanın dayanağını oluşturan eylemler ve deliller ile suçlamanın hukuki nitelendirmesi anlatılır, sanığa, yüklenen suç hakkında açıklamada bulunmamasının kanunî hakkı olduğu ve 147 nci maddede belirtilen diğer hakları bildirilir, sanık açıklamada bulunmaya hazır olduğunu bildirdiğinde, usulüne göre sorgusu yapılır.”

-Müdafî istemi ve zorunlu müdafîliğe dikkat edilmeli (CMK. 150),

“Şüpheli veya sanıktan kendisine bir müdafî seçmesi istenir. Müdafî seçebilecek durumda olmadığını beyan ederse, istemi halinde bir müdafî görevlendirilir. Müdafî bulunmayan şüpheli veya sanık; çocuk, kendisini savunamayacak derecede malul veya sağır ve dilsiz ise, istemi aranmaksızın bir müdafî görevlendirilir. Alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı yapılan soruşturma ve kovuşturmada yine istemi aranmaksızın bir müdafî görevlendirilir.”

Yaşı nedeniyle **zorunlu müdafî atanmış** olması durumunda, kovuşturma sürecinde **18 yaşın tamamlanması durumunda**, zorunlu müdafîlik görevinin sonlanacağı gözetilerek, bu aşamadan sonra müdafî seçiminin açık-zımni devam edip etmediği değerlendirilmeli, aksi halde savunma hakkının kısıtlanacağı, gerekçeli kararın kime tebliğ edileceği hususunda tereddüt yaratılacağı unutulmamalıdır.

-Açıklık-kapalılık kuralına dikkat edilmeli (CMK. 182,185), Kural; duruşma herkese açıktır. Kapalılık istisnadır. Kovuşturmanın kapalı yerine, açık yapılmış olması, telafisi mümkün olmayan usul hatası kabul edilmekte ve istinaf incelemesinde bu husus eleştiri ile yetinilmektedir. Açık yapılması gereken kovuşturma, kapalı yapılmış ise, bu husus mutlak hukuka aykırılık teşkil ettiğinden (CMK. 289/1-f), kapalı oturumda yapılmış işlemlerin açık oturumda gerçekleştirilmesi ve bu hukuka aykırılığın giderilmesi için istinaf incelemesinde BOZMA kararı (CMK. 280/1-e) verilmesi gerekecektir.

Kapalılık kararı ile kapalı yapılan oturumlar sırasında, kapalılık nedeni kalktığı (örneğin suça sürüklenen çocuğun 18 yaşını doldurduğu) andan itibaren oturumların açık yapılması zorunluluğuna dikkat edilmelidir.

-Eklerin okunmasına dikkat edilmeli (nüfus, sabıka, beyanlar, raporlar, tutanaklar vb.). (CMK. 209). “... sorgu tutanakları, tanığın ifade tutanakları ile muayene ve keşif tutanakları gibi delil olarak kullanılacak belgeler ve diğer yazılar, adli sicil özetleri ve sanığın kişisel ve ekonomik durumuna ilişkin bilgilerin yer aldığı belgeler, duruşmada anlatılır.”

-Kovuşturmada, iddia, savunma ve ifade alımında ve hüküm kurmada; açılmış davayla bağlı kalınmalı. (CMK. 225), “Hüküm, ancak iddianamede unsurları gösterilen suça ilişkin fiil ve faili hakkında verilir. Mahkeme, fiilin nitelendirilmesinde iddia ve savunmalarla bağlı değildir.”

-Ek savunmaya dikkat edilmeli. (CMK. 226), (ek savunma ile olmayacak işlere dikkat edilmeli; iddianameye dercedilmemiş bir eylem için, hatta zincirleme suç nedeniyle TCK. 43 ile uygulama yapmak için bile, ek savunma yetmez. Yeni bir dava açılmalı. **Ek savunma, iddianame içeriğinde yer alan eylem için, yeni veya başka bir madde uygulanacak olduğunda yapılabilir.**)

İddianamede yazılı fiil ve fail dışına çıkılmamalı, ek savunma hakkı ile fiilin **sadece nitelendirmesinin** değişebileceği, ancak; yeni fiil ve fail eklenemeyeceği, açılmış davanın, yeni beyanlarla genişletilemeyeceği unutulmamalıdır. Örneğin, iddianame içeriğine göre telefon edilerek veya telefon mesajı ile hakaret veya tehdit fiilinin gerçekleştirildiği anlatılmış ise, sonradan alınan beyanlarla, failin yolda karşılaşıldığında da mağdurun yüzüne karşı hakaret-tehdit ettiği iddiaları sübut olsa bile, bu fiille ilgili, dava açılmadığının, ek savunma ile de tamamlanamayacağını gözden kaçırılmaması gerekir. Ek savunma, iddianame içeriğinde yer alan eylem için, yeni veya başka bir madde uygulanacak ya da uygulanmayacak olduğunda yapılabilir.)

-Talimatla savunma alınacakken; talimat evrakına, iddianame (veya görevsizlik kararı) ekli olmasına, duruşmalardan bağışık tutulma talebinin var olup olmadığına dikkat edilmelidir. (CMK. 196).

-Duruşmalardan bağışık tutulma sadece talimat ile savunma alınmasında değil, asıl mahkemece de verilebilir. Hüküm oturumunda sanık hazır değil ise; bağışık tutulma talebi bulunup bulunmadığı, bağışık tutulma kararı verilmiş olup olmadığı önem arzedecektir. (CMK. 196),

-Katılma hakkı verilmesine dikkat edilmeli. (CMK. 237/1). Müşteki beyanında şikâyetçi ise katılma sorulmalı. Şikâyetçi olunmadığında katılma sorulmamalı, “Şikâyetçi değilim, katılmak istiyorum” şeklinde beyanın tutanağa geçirilmesi çelişkidir. Ceza muhakemesinde “katılma”, “duruşmalara girip duruşmaların izlenmesine müsaade edilmesi” değildir. Katılma talebi olmasa da, duruşmalar açıktır. Duruşma takip edilebilir. Katılma ise yokluğunda karar verildiğinde, kararın tebliğ edilmesini zorunlu kılan, karara karşı yasa yollarına başvuru imkanı veren, kısacası belli hakları barındıran bir müessesedir. (CMK. 238/1,2)

-Katılma talebine karşı hazır ise sanığa-Cumhuriyet savcısına diyeceği sorulmalı. (CMK. 238/3),

-Tanıkların çekinme hakkı, birbirlerinden ayrı dinlenilmesi, yeminleri, çelişkinin giderilmesi hususlarına dikkat edilmeli. (CMK. 43-61). **Suçun sübutu yönünden tek tanık söz konusu ise mutlaka dinlenilmesi gerektiği unutulmamalı.** (CMK. 210/2)

-**Bağışık tutulma istemi olmayan sanığın** hazır edilmesi zorunluluğu. (CMK. 191, 193, 196). Başka suçtan tutuklu ya da hükümlü olarak **cezaevinde bulunuyorsa hüküm huzurunda (SEGBİS ile de olsa) verilmek zorundadır.**

Esas itibariyle savunması alınmış sanığın devamı oturumlara ve hatta karar oturumuna kendi iradesi ile gelmemiş olması, karar verilmesine engel oluşturmaz. Ancak, bağışık tutulma talebi bulunmayan sanığın, bir başka suçtan tutuklu-hükümlü olup cezaevinde bulunduğu hallerde, kovuşturmasını yürüttüğümüz davanın oturumuna katılamaması, kendi iradesinden değil, cezaevinde tutulmasından kaynaklandığı düşünülerek, bu hallerde, sanığın oturuma SEGBİS ile de olsa hazır edilerek karar vermemizin zorunlu olduğu, aksi halde savunma hakkının kısıtlanmış olacağı, Yargıtay ve BAM. kararlarıyla da benimsenmiş bir uygulamadır.

-Sanığa son sözünün sorulması. (CMK. 216/3), Duruşma sonunda son söz mutlaka, hazır olan sanıktır. Bu aşamada sanık müdafinin hazır olmaması durumu etkilemez.

HÜKÜM (CMK. 223)

Hükümlerin neler olduğuna baktığımızda; CMK. 223. Maddesine göre hükümlerin;

- Beraat,
 - Ceza Verilmesine Yer Olmadığına,
 - Mahkumiyet,
 - Güvenlik Tedbirine Hükmedilmesi,
 - Davanın Reddi ve
 - Davanın Düşürülmesi,
- Kararlarının hüküm olduğu söylenebilir.

1-BERAAT KARARI: Ceza mahkemeleri tarafından görülen davalar sonunda verilen kararlardandır. **Beraat kararı bir hükümdür.** Hangi hallerde bu kararın verileceği CMK. 223/2 maddesinde belirtilmiştir. Buna göre;

a)Yüklenen fiilin kanunda suç olarak tanımlanmamış olması. Burada işlenmiş bir fiil vardır ve bu fiil cezalandırılması istenen kişi tarafından gerçekleştirilmiştir. Ancak bu fiil kanunda suç olarak tanımlanmış fiillerden değildir. Suçta ve cezada kanunilik ilkesini düzenleyen TCK. 2. maddesine göre “kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz...”. İşte yargılama konusu fiilin işlendiği ve hatta yargılanan tarafından işlendiği sabit olsa da bu fiil kanunda suç olarak tanımlanmış bir fiil olmadığında kişi hakkında verilecek hüküm BERAAT KARARI olacaktır.

b)Yüklenen fiilin sanık tarafından işlenmediğinin sabit olması. Burada işlenmiş bir fiil vardır ve bu fiil kanunda suç olarak tanımlanmış bir fiildir. Ancak bu fiil yargılanan kişi tarafından işlenmemiştir. Örneğin fiilin işlenme zamanında sanığın olay yerinde olmadığı kesin olarak tespit edilmiştir. Bu halde de verilecek hüküm BERAAT KARARI olacaktır.

c)Yüklenen suç açısından failin kast veya taksirinin bulunmaması. Burada işlenmiş bir fiil vardır, bu fiil, kanunda suç olarak tanımlanmış bir fiildir ve bu fiil yargılanan kişi tarafından işlenmiştir. Ancak suçun işlenmesinde sanığın kastı ya da taksiri bulunmamaktadır. TCK. 21. maddesine göre suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır. **Kast**, suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir. Yine, suçun kanuni tanımındaki unsurlarının “bilerek ve istenerek” olmamakla birlikte “öngörerek” gerçekleştirilmesi de sorumluluk için yeterli olacaktır. Ki, bu durum yeni TCK. ile “**OLASI KAST**” olarak mevzuatımıza ve uygulamaya girmiştir. Bu halde verilen cezada indirim benimsenmiştir. Yüklenen suç açısından kast veya olası kast yoksa da sorumluluk için **TAKSİR** bulunacaktır. TCK. 22. maddesine göre **taksir**, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyle gerçekleştirilmesidir. Suç işlenmesinde sorumluluk için kural kastın veya olası kastın varlığıdır. Taksirle sorumluluk istisnadır. Bu durum TCK. 22/1 maddesinde “taksirle işlenen fiiller, kanunun açıkça belirttiği hallerde cezalandırılır.” şeklinde vurgulanmıştır. Yine yeni TCK. ile mevzuatımıza **BİLİNÇLİ TAKSİR** kavramı girmiştir ki, bilinçli taksir, kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın neticenin meydana gelmesidir. **Sonuç olarak yüklenen suç açısından kast (veya olası kast) ya da taksir (veya bilinçli taksir) bulunmadığı (yani suçun manevi unsurunun yokluğu) durumda da** verilecek hüküm BERAAT KARARI olacaktır.

d)Yüklenen suçun sanık tarafından işlenmesine rağmen, olayda bir hukuka uygunluk nedeninin bulunması. Hukuka uygunluk halleri TCK. 24 vd. maddelerde düzenlenmiştir.

-Kanunun hükmünü yerine getirme bir hukuka uygunluk sebebidir. TCK. 24/1 “kanunun hükmünü yerine getiren kimseye ceza verilmez.” demektir.

-Yetkili mercün emrini ifa bir hukuka uygunluk sebebidir. TCK. 24/2 “yetkili bir merciden verilip, yerine getirilmesi görev gereği zorunlu olan bir emri uygulayan sorumlu olmaz.” demektir.

-Meşru savunma bir hukuka uygunluk sebebidir. TCK. 25/1 “Gerek kendisine ve gerek başkasına ait bir hakka yönelmiş, gerçekleşen, gerçekleşmesi veya tekrarı muhakkak olan haksız bir saldırıyı o anda hal ve koşullara göre saldırı ile orantılı biçimde defetmek zorunluluğu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez.” demektir. Yargıtay CGK. 22.05.1995 T.1-80/158 sayılı kararında yasal savunmayı “yasal savunma, failin ağır ve haksız bir saldırıyı kendisinden veya başkalarından uzaklaştırmak amacı ile gösterdiği zorunlu tepkidir.” şeklinde tanımlamıştır.

-Zorunluluk hali bir hukuka uygunluk sebebidir. TCK. 25/2 “Gerek kendisine gerek başkasına ait bir hakka yönelik olup, bilerek neden olmadığı ve başka suretle korunmak olanağı bulunmayan ağır ve muhakkak bir tehlikeden kurtulmak veya başkasını kurtarmak zorunluluğu ile ve tehlikenin ağırlığı ile konu ve kullanılan vasıta arasında orantı bulunmak koşulu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez.” demektir.

-Hakkın kullanılması bir hukuka uygunluk sebebidir. TCK. 26/1 “Hakkını kullanan kimseye ceza verilmez.” demektir.

-İlgilinin rızası bir hukuka uygunluk sebebidir. TCK. 26/2 "Kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin olmak üzere, açıkladığı rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilmez." demektedir.

Sonuç olarak yüklenen suçun sanık tarafından işlenmesine rağmen, olayda bir hukuka uygunluk nedeninin bulunması (yani hukuka aykırılık unsurunun bulunmaması) durumunda da verilecek hüküm BERAAT KARARI olacaktır.

e)Yüklenen suçun sanık tarafından işlendiğinin sabit olmaması. Failin cezalandırılması için fiili onun gerçekleştirdiğinin sabit olması gerekir. Mutlak olarak bu tespit edilememiş ise uygulamada delil yetersizliğinden beraat olarak adlandırılan durum söz konusu olacaktır. Yani verilecek hüküm yine BERAAT KARARI olacaktır.

Hükümde, beraat kararının bu nedenlerden hangisine dayandığı gösterilmelidir;

--Sanığın üzerine yüklenen fiilin kanunda suç olarak tanımlanmamış olması nedeniyle,

--Yüklenen suçun sanık tarafından işlenmediğinin anlaşılması nedeniyle,

--Sanığın üzerine atılı suçu işleme kastının olmaması nedeniyle,

--Sanığın üzerine atılı taksirli suçla ilgili olarak taksirinin bulunmaması nedeniyle,

--Sanığın üzerine atılı suçu meşru savunma halinde işlemesi nedeniyle,

--Sanığın üzerine atılı fiili işlediği anlaşılma ile birlikte; kanunun hükmünü (veya hukuka uygun emri) yerine getirdiği anlaşılma ile,

--Sanığın üzerine atılı fiili işlediği anlaşılma ile birlikte; söz konusu fiili meşru bir hakkını kullanma çerçevesinde işlemesi nedeniyle,

--Sanığın üzerine atılı fiili işlediği anlaşılma ile birlikte; söz konusu fiille ilgili olarak hak sahibi ilgilinin suçun işlenmesinden önce rızasının olduğu anlaşılma ile,

--Sanığın üzerine atılı suçu işlendiğinin sabit olmaması nedeniyle atılı suçtan BERAATİNE,

gibi.

Sonuç ve kanaat içermeyen tereddütlü cümleler kurarak beraat kararı verilmesinde sonuç değişmese de, inceleme merciince eleştiri yapılmaktadır. Aynı hükümde "**Suç unsuru bulunmadığından, eylemin sanık tarafından gerçekleştirildiği sabit olmadığından...**" gibi tereddüt ve çelişki içeren kanaat yazılmamalıdır. (beraat durumunda; maddenin "a" bendi varsa sonraki diğer bentleri irdelenmek yersizdir, "b" bendi varsa yine "b" bendinden sonraki bentleri irdelenmenin anlamı yoktur. Yani "a" bendi uyarınca "unsurları itibarıyla suç oluşmadığından" denilecek ise, "b" bendinin yani "sanığın fiili gerçekleştirmiş olup olmadığına irdelenmesi yersiz olacaktır.

2-CEZA VERİLMESİNE YER OLMADIĞI KARARI: Ceza mahkemeleri tarafından görülen davalar sonunda verilen kararlardandır. Bu kararlar da bir hükümdür. Hangi hallerde bu kararın verileceği CMK. 223/3 ve 223/4 maddesinde belirtilmiştir. Buna göre;

a) CMK. 223/3. maddesi çerçevesinde kusurun bulunmaması nedeniyle CEZA VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA:

aa) Yüklenen suçla bağlantılı olarak yaş küçüklüğü, akıl hastalığı veya sağır ve dilsizlik hali ya da geçici nedenlerin bulunması.

-Yaş küçüklüğü: Fiili işlediği zaman 12 yaşını doldurmamış olan çocukların ceza sorumluluğu yoktur. Bu kişiler hakkında ceza kovuşturması yapılamaz, ancak çocuklara özgü güvenlik tedbirleri uygulanabilir (TCK. 31/1). 12 yaşını doldurmamış çocuk için soruşturma sonunda hiçbir halde kamu davası açılmayacaktır. Fiili işlediği zaman 12 yaşını doldurmuş ve 15 yaşını doldurmamış çocukların işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamaması veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmemiş olması halinde ceza sorumluluğu yoktur. Ancak bu kişiler hakkında çocuklara özgü güvenlik tedbirlerine hükümlenir. (TCK. 31/2-ilk c.). Bu yaş gurubu için 12 yaşını doldurmayanlardan farklı olarak ceza kovuşturması

yapılamayacağına dair bir hüküm yoktur. Bunlar hakkında kovuşturma yapılacak ve fakat ceza verilemeyecektir. Verilecek hüküm beraat kararı da olmayacaktır. Verilecek hüküm “KUSURUNUN BULUNMAMASI NEDENİYLE CEZA VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA” şeklinde olacaktır. (Y.CGK. 04.12.1989 T.3-330/386 sayılı kararı da bu yöndedir.)

-Akıl hastalığı: Akıl hastalığı nedeniyle, işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiye ceza verilmez. Ancak, bu kişiler hakkında güvenlik tedbirine hükmolunur. (TCK. 32/1). Bu kişiler hakkında ceza kovuşturması yapılamayacağına dair bir hüküm yoktur. Bunlar hakkında kovuşturma yapılacak ve fakat ceza verilemeyecektir. Verilecek hüküm beraat kararı da olmayacaktır. Verilecek hüküm “KUSURUNUN BULUNMAMASI NEDENİYLE CEZA VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA” şeklinde olacaktır. Ancak hükümde akıl hastalarına özgü güvenlik tedbirlerine dair karar da yer alacaktır (Y. 2. Ceza Dairesi 2007/5066 E, 2007/10887 K. Sayılı kararı da bu yöndedir.)

-Sağır ve dilsizlik hali: TCK. MADDE 33 suç işlemiş sağır ve dilsizlerin durumunu düzenlemiştir. Buna göre; fiili işlediği zaman 15 yaşını doldurmamış olan sağır-dilsiz çocukların ceza sorumluluğu yoktur. Bu kişiler hakkında ceza kovuşturması yapılamaz, ancak çocuklara özgü güvenlik tedbirleri uygulanabilir. 15 yaşını doldurmamış sağır-dilsiz çocuk için soruşturma sonunda hiçbir halde kamu davası açılmayacaktır. Fiili işlediği zaman 15 yaşını doldurmuş ve 18 yaşını doldurmamış sağır-dilsiz çocukların işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamaması veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmemiş olması halinde ceza sorumluluğu yoktur. Ancak bu kişiler hakkında çocuklara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunacaktır. Bu yaş gurubu için 15 yaşını doldurmayanlardan farklı olarak ceza kovuşturması yapılamayacağına dair bir hüküm yoktur. Bunlar hakkında kovuşturma yapılacak ve fakat ceza verilemeyecektir. Verilecek hüküm beraat kararı da olmayacaktır. Verilecek hüküm “KUSURUNUN BULUNMAMASI NEDENİYLE CEZA VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA” şeklinde olacaktır.

-Geçici Nedenler, Alkol veya Uyuşturucu Madde Etkisinde Olma: TCK. 34. maddesine göre, geçici bir nedenle ya da irade dışı alınan alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiye ceza verilmez. Suç işleyen kişinin bu madde kapsamında olduğunun tespiti, tıbbi bir konudur. Bu durumun varlığı iddiası veya savunması olduğunda durum tıbbi olarak tespit ettirilmelidir. Alınacak rapora göre karar verilmelidir. “Sanık, adam öldürmeye tam teşebbüs suçundan yargılanmıştır. Sanık müdafî temyiz dilekçesinde, ağır alkolizm durumu nedeniyle tedavi gördüğünü iddia etmiştir. Bu durumda suç tarihi itibarıyla sanığın akli durumu ve cezai ehliyeti konusunda Adli Tıp Kurumu'ndan rapor alınması gerekir.” (Y.1. CD.12.03.2007 T. 2007/422-1339 E.K.). Kişi madde kapsamında kalan durumu ise kovuşturma sonunda ceza verilemeyecektir. Verilecek hüküm beraat kararı da olmayacaktır. Verilecek hüküm “KUSURUNUN BULUNMAMASI NEDENİYLE CEZA VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA” şeklinde olacaktır.

bb) Yüklenen suçun hukuka aykırı fakat bağlayıcı emrin yerine getirilmesi suretiyle veya zorunluluk hali ya da cebir veya tehdit etkisiyle işlenmesi.

Burada fiil suç teşkil etmekte, hukuka aykırılık içermekte, ancak failce gerçekleştirilmesi iradeyi etkileyen zorunluluk nedeniyle olmaktadır. Örneğin; “şu vitrinden şu malı çalıp getirmez isen elimizde tuttuğumuz çocuğunu öldüreceğiz” gibi bir tehdit altında istenilen hırsızlık suçunu işleyen kişinin durumu. (TCK. 28 m. 92, 147. md.). Bu durumda verilecek hüküm “KUSURUNUN BULUNMAMASI NEDENİYLE CEZA VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA” şeklinde olacaktır.

cc) Meşru savunmada sınırın heyecan, korku ve telaş nedeniyle aşılması.

Meşru savunma halinde sınır aşılmamışsa verilecek karar CMK. 223/2 maddesine göre beraat olacaktır. Ancak meşru savunma halinde sınır aşılmış ise ve bu sınırın aşılması sanığın korku ve telaşa kapılmasından kaynaklanmış ise ve bu mazur görülebilecek bir

durumsa (TCK. 27/2 m.), beraat kararı değil; verilecek hüküm CMK. 223/3 maddesine göre “KUSURUNUN BULUNMAMASI NEDENİYLE CEZA VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA” şeklinde olacaktır.

dd) Kusurluluğu ortadan kaldıran hataya düşülmesi.

İşlediği fiilin haksızlık oluşturduğu hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi cezalandırılmaz (TCK. 30/4). Burada önemli olan kişinin fiilin haksızlık oluşturduğunu bilmemesidir. Haksızlık oluşturduğunu bilip, bunun suç olduğunu bilmemesi önemli değildir. Önemli olan fiilin haksızlık oluşturduğunu kaçınılmaz bir hata nedeniyle bilmemesidir. Bu halde de verilecek hüküm CMK. 223/3. maddesine göre “KUSURUNUN BULUNMAMASI NEDENİYLE CEZA VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA” şeklinde olacaktır.

b) CMK. 223/4. maddesi çerçevesinde belirli nedenlerden CEZA VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA: İşlenen fiil suç olma özelliğini devam ettirmesine rağmen belli durumlarda ceza verilmesine yer olmadığına karar verilecektir. Bu haller;

aa) Etkin Pişmanlık: Suç işlendikten sonra kişinin pişmanlık duyup, suçun etki ve sonuçlarını gidermeye yönelik davranış içine girmesidir. Belli suçlara özgü olarak belli şartlarda bu davranışı sergileyen sanığa ceza verilmez ya da verilen ceza indirimine tabi tutulur. CMK. 223/4 maddesine konu olan etkin pişmanlık, kişiye ceza verilmemesini sağlayan etkin pişmanlık halidir. Bu hallerde verilecek hüküm “ETKİN PİŞMANLIK NEDENİYLE CEZA VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA” şeklinde olacaktır.

-TCK. 93/1.(organ ve doku ticareti suçunda),

-TCK. 184/5.(imar kirliliğine neden olmak suçunda),

-TCK. 192.(uyuşturucu madde imal, satış, bulundurma, kullanma suçlarında),

-TCK. 201.(parada sahtecilik suçunda),

-TCK. 221.(suç işlemek için örgüt kurma suçunda),

-TCK. 254.(rüşvet alma-verme suçunda),

-TCK. 274/1.(yalan tanıklık suçunda),

-TCK. 282/5.(suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçunda),

-TCK. 316/2.(suç için anlaşma suçunda)

Maddeleri, etkin pişmanlık nedeniyle ceza verilmesine yer olmadığına karar verilebilecek halleri düzenlemiştir.

bb) Şahsî cezasızlık sebebinin varlığı: Sanığın işlediği fiil suç olma özelliğini sürdürmesine rağmen; şahsi cezasızlık sebebinin varlığı nedeniyle (TCK. 22/6, 167/1, 273/1, 283/3, 284/4. maddeleri uyarınca) “CEZA VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA”, şeklinde karar verilecektir.

cc) Karşılıklı hakaret: Sanığın işlediği fiil suç olma özelliğini sürdürmesine rağmen; fiilin karşılıklı hakaret şeklinde işlenmesi nedeniyle TCK. 129/3 maddesi uyarınca “CEZA VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA” şeklinde karar verilecektir.

dd) İşlenen fiilin haksızlık içeriğinin azlığı: Sanığın işlediği fiil suç olma özelliğini sürdürmesine rağmen, işlenen fiilin haksızlık içeriğinin azlığı nedeniyle faile ceza verilmeyecek olunan durumlarda (TCK. 99/6, 129/1, 129/2, 145. maddesi uyarınca) “CEZA VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA” şeklinde karar verilecektir.

3-MAHKUMİYET KARARI: Yüklenen suç işlendiğinin sabit olması halinde, sanık hakkında mahkumiyet kararı verilir. (CMK. 223/5).

-Temel cezanın TCK. 61'e göre belirlenmesi,

Cezanın Belirlenmesi

MADDE 61 - (1) Hakim, somut olayda;

a) Suçun işleniş biçimini,

b) Suçun işlenmesinde kullanılan araçları,

c) Suçun işlendiği zaman ve yeri,

d) Suçun konusunun önem ve değerini,

e) Meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığını,

f) Failin kast veya taksire dayalı kusurunun ağırlığını,

g) Failin güttüğü amaç ve saiki,

Göz önünde bulundurarak, işlenen suçun Kanuni tanımında öngörülen cezanın alt ve üst sınırı arasında temel cezayı belirler.

(2) Suçun olası kastla ya da bilinçli taksirle işlenmesi nedeniyle indirim veya artırım, birinci fıkra hükmüne göre belirlenen ceza üzerinden yapılır.

(3) Birinci fıkroda belirtilen hususların suçun unsurunu oluşturduğu hallerde, bunlar temel cezanın belirlenmesinde ayrıca göz önünde bulundurulmaz.

(4) Bir suçun temel şekline nazaran daha ağır veya daha az cezayı gerektiren birden fazla nitelikli hallerin gerçekleşmesi durumunda; temel cezada önce artırma sonra indirme yapılır.

(5) Yukarıdaki fıkralara göre belirlenen ceza üzerinden sırasıyla teşebbüs, iştirak, zincirleme suç, haksız tahrik, yaş küçüklüğü, akıl hastalığı ve cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebeplere ilişkin hükümler ile takdiri indirim nedenleri uygulanarak sonuç ceza belirlenir.

(6) Hapis cezasının süresi gün, ay ve yıl hesabıyla belirlenir. Bir gün, yirmidört saat; bir ay, otuz gündür. Yıl, resmi takvime göre hesap edilir. Hapis cezası için bir günün, adli para cezası için bir Türk Lirasının artakalanı hesaba katılmaz ve bu cezalar infaz edilmez.

(7) (Ek fıkra: 5377 - 29.6.2005 / m.7) (7) Süreli hapis cezasını gerektiren bir suçtan dolayı bu madde hükümlerine göre belirlenen sonuç ceza, otuz yıldan fazla olamaz.

(8) (Ek fıkra: 5377 - 29.6.2005 / m.7) (8) Adli para cezası hesaplanırken, bu madde hükmüne göre cezanın belirlenmesi ve bireyselleştirilmesine yönelik artırma ve indirimler, gün üzerinden yapılır. Adli para cezası, belirlenen sonuç gün ile kişinin bir gün karşılığı ödeyebileceği miktarın çarpılması suretiyle bulunur.

(9) (Ek fıkra: 5560 - 6.12.2006 / m.1) (9) Adli para cezasının seçimlik ceza olarak öngörüldüğü suçlarda bu cezaya ilişkin gün biriminin alt sınırı, o suç tanımındaki hapis cezasının alt sınırından az; üst sınırı da, hapis cezasının üst sınırından fazla olamaz.

(10) Kanunda açıkça yazılmış olmadıkça cezalar ne artırılabilir, ne eksiltilebilir, ne de değiştirilebilir.

-Artırım ve indirimde, sıralama ve hesaplamalar: Mahkumiyet kararlarında temel cezanın belirlenmesinde TCK. 61. maddesi hiçbir zaman gözden uzak tutulmamalıdır. TCK. 61/1 maddesine göre; Hakim, somut olayda; suçun işleniş biçimini, suçun işlenmesinde kullanılan araçları, suçun işlendiği zaman ve yeri, suçun konusunun önem ve değerini, meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığını, failin kast veya taksire dayalı kusurunun ağırlığını, failin güttüğü amaç ve saiki göz önünde bulundurarak, işlenen suçun Kanuni tanımında öngörülen cezanın alt ve üst sınırı arasında temel cezayı belirleyecektir.

Bir suçun temel şekline nazaran daha ağır veya daha az cezayı gerektiren birden fazla nitelikli hallerin gerçekleşmesi durumunda; temel cezada **önce artırma sonra indirme** yapılır.

Bu şekilde belirlenen ceza üzerinden sırasıyla teşebbüs, iştirak, zincirleme suç, haksız tahrik, yaş küçüklüğü, akıl hastalığı ve cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebeplere ilişkin hükümler ile takdiri indirim nedenleri uygulanarak sonuç ceza belirlenir.

-Birden fazla nitelikli hallerde temel cezanın alt sınırdan uzaklaşarak belirlenmesi:

Birden fazla nitelikli hallerde temel cezanın alt sınırdan uzaklaşarak belirlenmesi gerekmektedir. Kimi suçlarda yasa koyucu, suçun temel şeklini düzenledikten sonra nitelikli birden fazla hal sıralamış ve bu hallerde belirlenen temel cezanın sabit oranda “yarı oranda”, “bir kat”, “iki kat” gibi artırımını öngörmüştür.

Örneğin yaralama suçlarında “TCK. 86. maddesi ile belirlenen temel cezanın 86/3 maddesindeki hal ya da hallerin varlığında yarı oranda artırımını,

“TCK. 86. maddesi ile belirlenen temel cezanın 87/1 maddesindeki hal ya da hallerin varlığında bir kat artırımı”,

“TCK. 86. maddesi ile belirlenen temel cezanın 87/2 maddesindeki hal ya da hallerin varlığında iki kat artırımı”.

Benzer durum taksirli yaralama suçlarında TCK. 89/2,3 maddesinde, cinsel saldırı suçlarında TCK. 102/3 maddesinde, çocukların cinsel istismarı suçlarında TCK. 103/3 maddesinde, cinsel taciz suçlarında TCK. 105/2 maddesinde, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçlarında TCK. 109/3 maddesinde, konut dokunulmazlığının ihlali, iş ve çalışma hürriyetinin ihlali suçlarında TCK. 119/1 maddesinde bulunmaktadır.

Bu hallerde temel cezanın artırımı nitelikli bir hal de olsa, iki veya üç nitelikli hal bir arada bulunsa da tek sabit oranda artırım yapılacağı ve bir nitelikli hal bulunana da, üç nitelikli hal bulunana da aynı oranda artırım yapılması zorunlu olduğundan ve aynı cezanın verilmesinin de orantılılık kuralı ve hak ve nesafet ilkesine uygun düşmeyeceğinden, yapılacak iş, temel cezanın belirlenmesinde oluşa uygun alt sınırdan uzaklaşarak belirlemeye ilişkin taktir hakkı kullanmaktır.

Örneğin, kardeşe karşı basit tıbbi müdahale ile giderilecek şekilde yumruk-tokat-tekme ile yaralama suçunda TCK. 86/2 maddesi ile TCK. 86/3-a bendindeki tek nitelikli hal gerçekleşmiş olup, burada 4 ay hapis ve yarı oranda artırımla 6 ay hapis verilecekse, bir diğer olayda aynı nitelikte yaralamanın kardeşe karşı ve bıçakla gerçekleştirildiği durumda yine artırım TCK. 86/3-a,e ile de olsa tek yarı oranda artırım yapılacağı için temel cezanın en başta belirlenmesinde “... kardeşe karşı silahla gerçekleştirilen yaralama eyleminde... birden fazla nitelikli halin de bulunması nedeniyle alt sınırdan uzaklaşarak ... teşdiden TCK. 86/2 maddesi uyarınca 6 ay hapis (ya da 4 ayın üzerinde başka bir belirleme) denmesi ve 86/3-a,e maddesi ile yarı oranda artırım ile 9 ay hapis cezası denmesi doğru olacaktır.

Bir suçun temel şekli veya nitelikli hallerinde, madde metnindeki temel cezanın alt ve üst sınırları belirlenmiş de olabilir. Bu halde de yukarıda izah edilen uygulama doğru olacaktır. Burada cezada artırım oranı değil, belli hal ya da hallerin varlığında bizatihi temel ceza farklı iki sınırla (alt üst) düzenlenmektedir.

Örneğin; işkence suçlarında “TCK. 94/2,3”, tehdit suçlarında “TCK. 106/2”, hakaret suçlarında “TCK. 125/3”, hırsızlık suçlarında “TCK. 142/1,2”, yağma suçlarında “TCK. 149/1”, mala zarar verme suçlarında “TCK. 152/1”, dolandırıcılık suçlarında “TCK. 158/1”, işkence suçlarında “TCK. 94/2,3”, işkence suçlarında “TCK. 94/2,3”, işkence suçlarında “TCK. 94/2,3”, maddeleri, içerisinde sayılan hal veya hallerin bulunmasına göre TCK. 3 ve 61. maddeleri gözetilerek alt üst sınırlar arası ceza verilmesi murad edilmektedir.

Somut örnek verilirse hakaret suçunun hem kamu görevlisine hem de kişinin mensup bulunduğu dine göre kutsal sayılan değerlerden bahisle gerçekleştiğinde TCK. 125/3 maddesinin hem “a bendi” hem de “c bendi” ihlal edilmiş olduğundan hükümde maddede öngörülen “1 yıldan 2 yıla kadar hapis veya adli para cezası” çerçevesinde temel ceza alt sınırdan uzaklaşarak belirlenecektir.

Bir diğer örnek; silahla ve birden fazla kişi ile tehdit suçunda, TCK. 106/2. maddesinin hem “a bendi” hem de “c bendi” ihlal edilmiş olduğundan hükümde maddede öngörülen “2 yıldan 5 yıla kadar hapis cezası” çerçevesinde temel ceza alt sınırdan uzaklaşarak belirlenecektir.

Ceza hesaplamasında; artırım oranına göre artırım yapılacak miktarın ne olduğuna bakılmalı, artacak miktarda yıl yok ise temel cezadaki yıl artırılmamalı, yıl yanında ay belirlenmeli. İndirimde de indirilecek miktarda yıl varsa yıldan, yıl yoksa yeterli ise aydan yetmediği taktirde yıldan indirim yapılacaktır.

Örnek 1: “1 yıl 8 ay hapis” cezasının ½ artırımında artacak miktar (1 yıl için, 6 ay ve yanındaki 8 ay için de 4 ay olup), toplam 10 aydır. Artırımla “1 yıl 18 ay hapis” belirlenecektir. Bunun yerine “2 yıl 6 ay hapis” olarak belirleme fazla ceza vermek olup, hukuka aykırı olacaktır.

Örnek 2: “3 yıl 18 ay hapis” cezasının $\frac{1}{2}$ artırımında, artacak miktar (3 yıl için, 1 yıl 6 ay ve yanındaki 18 ay için de 9 ay olup), toplam 1 yıl 15 aydır. Artırımla “4 yıl 33 ay hapis” belirlenecektir. Bunun yerine “5 yıl 21 ay hapis ya da 6 yıl 9 ay hapis” olarak belirleme fazla ceza vermek olup, hukuka aykırı olacaktır.

Örnek 3: “2 yıl 6 ay hapis” cezasının $\frac{1}{6}$ indiriminde, inecek miktar (2 yıl için, 4 ay ve 6 ay için de 1 ay olup), toplam 5 aydır. İndirimle “2 yıl 1 ay hapis” cezası belirlenecektir. Bunun yerine “1 yıl 13 ay hapis” olarak belirleme eksik ceza vermek olup, yine hukuka aykırı olacaktır.

Örnek 4: “9 yıl 36 ay hapis” cezasından $\frac{1}{4}$ indirim yerinde; indirilecek miktar (9 yıl için 2 yıl 3 ay ve 36 ay için de 9 ay olup), toplam 2 yıl 12 aydır. İndirimle “7 yıl 24 ay hapis” cezası belirlenecektir. Bunun yerine, “başkaca bir ceza belirlemek” hatalı olup, hukuka aykırı olacaktır.

-Hapis cezaları, artırılıp indirilirken ve sonuç hapis belirlenirken 30 gün ve üzeri miktarların ay olarak gösterilmesi gerekir. “5 ay 42 gün hapis cezası değil, 6 ay 12 gün hapis cezası” olarak ya da “1 yıl 33 gün hapis cezası değil 1 yıl 1 ay 3 gün hapis cezası” olarak gösterilmesi TCK. 61/6 maddesine uygun olacaktır.

-Adli para cezası hesaplanmasında TCK. 61/8 maddesine uygun olmayan uygulamalar yapılmaktadır.

Doğru olan; adli para cezası hesaplanırken, cezanın belirlenmesi ve bireyselleştirilmesine yönelik **artırma ve indirimler, gün üzerinden yapılacak, belirlenen sonuç gün ile kişinin bir gün karşılığı ödeyebileceği miktarın çarpılması** suretiyle bulunacak miktar gösterilecektir. Örneğin “temel ceza olarak 365 gün adli para cezası belirlendi ise, artırım ve indirim gün hesabıyla yapılacak, artırma ve eksiltme bitince sonuç belirlenmiş gün cezanın TCK. 52. maddesi çerçevesinde bir günü 20-100(01/06/2024 ve sonrası tarihte işlenen suçlarda 100-500) TL. taktir edilen miktar ile çarpılarak sonuç adli para cezası bulunacaktır. Gün para cezası gün olarak “420 gün adli para cezası gibi” bırakılmamalı, çarpım yapılmalı; “420x20(yeni suçlarda 420x100) hesabıyla 8.800(yeni suçta 42.000) TL. Adli para cezası” olarak belirlenmelidir.

-Adli para cezası seçimlik olduğunda, adli para cezası temel ceza olarak tercih edilirken, temel gün para cezası miktarının madde metnindeki hapsin alt sınırı ile aynı olduğu unutulmamalıdır.

Örneğin TCK. 86/2 ile hüküm verirken para cezası tercih ediliyorsa, madde metnindeki hapsin alt sınırının 4 ay olduğu gözetilerek gün parayı alt sınırdan **120 gün adli para cezası** olarak belirlemek gerekecektir. Yine, görevliye hakaret suçunda TCK. 125/3-a maddesi ile para cezası tercih edilecekse, madde metninde hapsin alt sınırının 1 yıl olduğu gözetilerek gün parayı alt sınırdan **365 gün adli para cezası** olarak belirlemek gerekecektir. Seçimlik cezada para tercih edilirken üst sınırın da madde metnindeki hapis cezasının üst sınırından fazla olamayacağı unutulmamalıdır.

-Temel ceza gün para tercihi ile yapılırken ay veya yıl para cezası denmemelidir.

Örneğin, TCK. 125/3-a maddesi uyarınca 1 yıl adli para cezası denmesi TCK. 61/8 maddesine aykırıdır. Sonuca da etkili olduğu için istinaf incelemesinde eleştiri, düzeltme, bozma, duruşma nedeni yapılabilmektedir. 1 yıl adli para cezası olarak belirlendiğinde ve artırım indirim de bu şekilde yapıldığında sonuca etkili hata yapılmış olmaktadır;

YANLIŞ OLAN;

TCK. 125/3-a ile 1 yıl adli para cezası,

TCK. 125/4 ile $\frac{1}{6}$ artırımla 1 yıl 2 ay adli para cezası,

TCK. 62 maddesi ile $\frac{1}{6}$ indirimle 11 ay 20 gün adli para cezası,

TCK. 52/2 ile $350 \times 100 = 35.000$ TL. **adli para cezası**

DOĞRU OLAN;

TCK. 125/3-a ile 365 gün adli para cezası,

TCK. 125/4 ile $\frac{1}{6}$ artırımla 425 gün adli para cezası,

TCK. 62 maddesi ile 1/6 indirimle 354 gün adli para cezası,

TCK. 52/2 ile $354 \times 100 = 35.400$ TL. **adli para cezası**

-Birden fazla nitelikli hallerde temel cezanın alt sınırdan uzaklaşarak belirlenmesi gerekmektedir.

Kimi suçlarda yasa koyucu, suçun temel şeklini düzenledikten sonra nitelikli birden fazla hal sıralamış ve bu hallerde belirlenen temel cezanın sabit oranda “yarı oranda”, “bir kat”, “iki kat” gibi artırımını öngörmüştür.

Örneğin yaralama suçlarında “TCK. 86. maddesi ile belirlenen temel cezanın 86/3 maddesindeki hal ya da hallerin varlığında yarı oranda artırım,

“TCK. 86. maddesi ile belirlenen temel cezanın 87/1 maddesindeki hal ya da hallerin varlığında bir kat artırım”,

“TCK. 86. maddesi ile belirlenen temel cezanın 87/2 maddesindeki hal ya da hallerin varlığında iki kat artırım”.

Benzer durum taksirli yaralama suçlarında TCK. 89/2,3 maddesinde, cinsel saldırı suçlarında TCK. 102/3 maddesinde, çocukların cinsel istismarı suçlarında TCK. 103/3 maddesinde, cinsel taciz suçlarında TCK. 105/2 maddesinde, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçlarında TCK. 109/3 maddesinde, konut dokunulmazlığının ihlali, iş ve çalışma hürriyetinin ihlali suçlarında TCK. 119/1 maddesinde bulunmaktadır.

Bu hallerde temel cezanın artırımını nitelikli bir hal de olsa, iki veya üç nitelikli hal bir arada bulunsa da tek sabit oranda artırım yapılacağı ve bir nitelikli hal bulunana da, üç nitelikli hal bulunana da aynı oranda artırım yapılması zorunlu olduğundan ve aynı cezanın verilmesinin de orantılılık kuralı ve hak ve nesafet ilkesine uygun düşmeyeceğinden, yapılacak iş, temel cezanın belirlenmesinde oluşa uygun alt sınırdan uzaklaşarak belirlemeye ilişkin taktir hakkı kullanmaktır.

Örneğin, kardeşe karşı basit tıbbi müdahale ile giderilecek şekilde yumruk-tokat-tekme ile yaralama suçunda TCK. 86/2 maddesi ile TCK. 86/3-a bendindeki tek nitelikli hal gerçekleşmiş olup, burada 4 ay hapis ve yarı oranda artırımla 6 ay hapis verilecekse, bir diğer olayda aynı nitelikte yaralamanın kardeşe karşı ve bıçakla gerçekleştirildiği durumda yine artırım TCK. 86/3-a,e ile de olsa tek yarı oranda artırım yapılacağı için temel cezanın en başta belirlenmesinde “... kardeşe karşı silahla gerçekleştirilen yaralama eyleminde... birden fazla nitelikli halin de bulunması nedeniyle alt sınırdan uzaklaşarak ... teşdiden TCK. 86/2 maddesi uyarınca 6 ay hapis (ya da 4 ayın üzerinde başka bir belirleme) denmesi ve 86/3-a,e maddesi ile yarı oranda artırım ile 9 ay hapis cezası denmesi doğru olacaktır.

-Bir suçun temel şekli veya nitelikli hallerinde, madde metnindeki temel cezanın alt ve üst sınırları belirlenmiş de olabilir.

Bu halde de yukarıda izah edilen uygulama doğru olacaktır. Burada cezada artırım oranı değil, belli hal ya da hallerin varlığında bizatihi temel ceza farklı iki sınırla (alt üst) düzenlenmektedir.

Örneğin; işkence suçlarında “TCK. 94/2,3”, tehdit suçlarında “TCK. 106/2”, hakaret suçlarında “TCK. 125/3”, hırsızlık suçlarında “TCK. 142/1,2”, yağma suçlarında “TCK. 149/1”, mala zarar verme suçlarında “TCK. 152/1”, dolandırıcılık suçlarında “TCK. 158/1”, işkence suçlarında “TCK. 94/2,3”, işkence suçlarında “TCK. 94/2,3”, işkence suçlarında “TCK. 94/2,3”, maddeleri, içerisinde sayılan hal veya hallerin bulunmasına göre TCK. 3 ve 61. maddeleri gözetilerek alt üst sınırlar arası ceza verilmesi murad edilmektedir.

Somut örnek verilirse hakaret suçunun hem kamu görevlisine hem de kişinin mensup bulunduğu dine göre kutsal sayılan değerlerden bahisle gerçekleştiğinde TCK. 125/3 maddesinin hem “a bendi” hem de “c bendi” ihlal edilmiş olduğundan hükümde maddede öngörülen “1 yıldan 2 yıla kadar hapis veya adli para cezası” çerçevesinde temel ceza alt sınırdan uzaklaşarak belirlenecektir.

Bir diğer örnek; silahla ve birden fazla kişi ile tehdit suçunda, TCK. 106/2. maddesinin hem “a bendi” hem de “c bendi” ihlal edilmiş olduğundan hükümde maddede

öngörülen “2 yıldan 5 yıla kadar hapis cezası” çerçevesinde temel ceza alt sınırdan uzaklaşarak belirlenecektir.

-Tahrik, Teşebbüs, İştirak, Teselsül, Alenilik, Tekerrür (ilk veya ikinci. Esas alınan açıkça gösterilmeli) müesseselerinin;

Oranları, oluş ve kabule uygun olmalı ve gerekçeli olmalı, olumlu olumsuz kabulleri uygun gerekçe içermeli;

Tahrik nedeniyle indirim uygulamasında; Mahkumiyet hükmünde TCK. 29 maddesine göre tahrik nedeniyle indirimde de orantılılık kuralı gözetilmelidir. Tahrik oluşturduğu kabul edilen sebep(ler) açıkça hükümde gösterilmeli ve belirlenen süreli cezadan 1/4-3/4 arası orandan hangi oranın neden kabul edildiği gerekçesiyle gösterilmelidir. Örneğin katılandan kaynaklanan haksızlığın tek bir eylem (mesela hakaret) olması halinde ¼ indirim oranı isabetli olabilir, ama olayda birden fazla haksızlık (hakaret, sanığın evinin kapısına dayanmak, mala zarar vermek...) olması halinde indirimin ¼ yapılması TCK. 3 ve 61 maddesi çerçevesinde adil olmayacak ve cezanın bireyselleştirilmesinde hukuka aykırılık yapılmış olacaktır. O halde bu gibi durumlarda indirimin ¼'den makul oranda uzaklaşarak 1/3, ½ gibi yapılması isabetli olacaktır.

Burada özellikle ağırlaştırılmış müebbet ve müebbet hapis cezalarından tahrik indiriminde hatalı uygulamalarla karşılaşmaktadır; örneğin, nitelikli öldürmede, maktülün sövdüğünün tahrik kabulünde TCK. 29. maddesinin “18 yıldan 24 yıla kadar hapis” düzenlemesinde cezanın 24 yıl olarak belirlendiğinde sanki tahrik nedeninden hiç indirim yapılmamış algısıyla mutlaka 24 yıl ile 18 yıl arası bir ceza yani 24 yıldan daha az bir ceza belirlenmesi gerektiği yanlışına düşülmektedir. Oysa sırf sövmüş olan kişiyi bu tahrik ile öldürmede 24 yıl (en az indirim) verildiğinde bile cezanın “ağırlaştırılmış müebbetten 24 yıla” dönüştüğü gözden kaçırılmamalıdır.

Teşebbüs ile uygulamalarda; Mahkumiyet hükmünde TCK. 35 maddesine göre teşebbüs nedeniyle indirimde de orantılılık kuralı gözetilmelidir. Teşebbüsün, fiilin hazırlık hareketleri bitiminden, yani icrai hareketlerin başlamasından neticenin gerçekleşmemesine kadarki aşaması olaya göre gözetilerek, belirlenen süreli cezadan 1/4-3/4 arası orandan hangi oranın neden kabul edildiği gerekçesiyle hükümde gösterilmelidir. Burada özellikle ağırlaştırılmış müebbet ve müebbet hapis cezalarından teşebbüs indiriminde hatalı uygulamalarla karşılaşmaktadır; örneğin, öldürmeye teşebbüste, mağdurun yaralanmasının, “basit tıbbi müdahale ile giderilmez, yaşamını tehlikeye sokar, hayat fonksiyonlarını 4. derecede etkiler kırık oluşturur ve uzuvlarından birinin işlevinin zayıflamasına neden olur” şeklinde olduğunda temel ceza olan müebbet hapis cezasının teşebbüs nedeniyle indiriminde cezanın TCK. 35/2 maddesine göre öngörülen “9 yıldan 15 yıla kadar hapis” cezasından 9 yıl belirlenmesinin TCK. 3 ve 61 maddelerine aykırı olacağı düşünülmelidir. Bu durumlarda olayın öldürmeye teşebbüs kabulü halinde örneğin ateş edip ıskalamış, mağdurda hiç isabet olmadığında belki 9 yıl verileceği, sanığın kastının yoğunluğu, darbe-ateş sayısı, mağdurdaki zarar gözetilip 9-15 yıl arası makul oran seçilecektir. Yani öldürmeye teşebbüslerde 9 yıl verirken de daha hafif haline ne verileceği, 15 yıl verirken de daha ağır sonuç için (örneğin mağdurun bitkisel hayata girmesi gibi) ne verileceği düşünülerek makul ceza belirlenmelidir.

İştirak ile uygulamalarda; İştirak hükümlerinin uygulanmasında yanlışlar yapılmaktadır. Özellikle TCK. 37 maddesi ile 39. maddeleri uygulaması karıştırılmaktadır. İki failin hırsızlık suçunu işlerken birinin malı bizzat kaldırması ve diğerinin el sürmeden yanında durması halinde, öldürme ve yaralama suçlarında birinin direkt ateş eden veya bıçak vuran olup, diğerinin tutması, itelemesi, tokat veya tekme vurması, silahla tehditte bir failin havaya ateş ederken diğerinin ateş etmeden direksiyonda veya arka koltukta oturuyor olması gibi hallerde her iki fail için de TCK. 37. maddesi ile uygulama yapılması gerektiği göz ardı edilmekte ve yardım eden kabulüyle bir failin cezası TCK. 39. maddesi ile indirilmektedir. Bu kabul yanlıştır. Burada aranılacak önemli husus; her ikisinin de atılı suç için fikir birliğinde olmaları ve fiil işlenirken her ikisi de hakimiyet alanında bulunuyor olmaları halinin mevcudiyetidir. Atan, sıkan, tutan, vuran, sözü sarfeden yanında fiil anında hakimiyet alanında bulunmak, bizzat fiili ika edenin yanında ona

güç veriyor olmak, mağdur karşısında asıl failin yanında görüntü verip, mağdurun direncinin kırılmasına yol açmış olmak TCK. 39 değil 37. maddenin uygulanmasını gerektirecektir.

Zincirleme suç hükümlerinin uygulanmasında; Zincirleme suç hükümleri uygulamasında TCK. 43 maddesi uygulamasında TCK. 3 ve 61 gözetilmeden, hatalı uygulamalar yapılmaktadır. Bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda, yine aynı suçun birden fazla kişiye tek bir fiille işlenmesi durumunda faile bir ceza verilecek ancak ceza 1/4-3/4 oranda artırıma tabi tutulacaktır. Burada oran belirlenirken, TCK. 3 ve 61. maddeleri göz önüne alınmalıdır.

Örneğin bir kişiye iki ayrı zamanda hakaret veya tehdit eyleminde belirlenen ceza 1/4 artırılırken, eylemin 3-5 veya 8-10 ayrı zamanda işlenmesi halinde artırımın 3/4 olmasa da 1/4'den uzaklaşılarak yapılması gerektiği düşünülmelidir. Yine tek eylemle iki kişiye karşı tehdit ile beş kişiye karşı tehdit halinde artırımın aynı oranda yapılmasının adil olmayacağı düşünülmelidir.

Yine zincirleme suç hükümlerinde istisna tutulan TCK. 43/3 maddesindeki suçlar gözden kaçırılmamalıdır. İstisna tutulan bu suçlarda **her bir eylemin ayrı suç** ve her bir mağdura karşı her bir eylemin ayrı ayrı suç olduğu ve ayrı ayrı cezaya konu edilmesi gerektiği unutulmamalıdır. Örneğin, bir eylemle birden fazla kişiyi tehdit tek suç olup TCK. 106. maddesiyle belirlenen cezanın 43/2,1 maddesiyle artırım yapıılırken, bir eylemle birden fazla kişiyi tehditle yağmalamak halinde kişi sayısına göre ceza artırılacaktır. Yine eşe karşı iki ayrı günde tehdit eyleminde tek tehdit cezası 43 ile artırılırken, eşe karşı iki ayrı günde yaralama eyleminde (sübutta sıkıntı yoksa) iki ayrı yaralama suçundan mahkumiyet hükmü kurulacaktır. (43/3).

Tekerrür hükümlerinin uygulanmasında; Mahkumiyet hükümlerinde tekerrür uygulamasında hatalar yapılmaktadır. Sanığın mükerrirliğine hükmetmek için **sonuç olarak verilen cezanın hapis cezası** olması şarttır. Sonuç ceza para cezası veya seçenek yaptırım ise tekerrüre esas sicili olsa da mükerrirliğe hükmedilemez. **Yeni sonuç ceza mutlaka hapis olmalı, tekerrüre esas alınan ise ceza (hapis veya para cezası) olması** yeterli olacaktır. Hapis olması zorunlu değildir. Hapis veya para cezası olması yeterlidir. Hapis cezası veya para cezası dışında diğer yaptırımlar (TCK. 50/1-a bendi dışındaki yaptırımlar) tekerrüre esas alınamaz. Tekerrüre esas alınan ceza doğrudan verilmiş adli para cezası ise, kesin nitelikte olmamalı, yani 3.000 TL. nin (01/06/2024 tarihinden sonra verilen kararlar için 15.000 TL.nin) üzerinde olması gerekmektedir. (CMK. değişik 272/son). Kısacası tekerrür uygulaması için şimdiki cezanın sonuç olarak mutlaka hapis cezası olması şart, tekerrüre esas alınan eski hükümlülükteki cezanın da hapis yada hapisten çevrilme para cezası yahut ta doğrudan verilmiş sonuç 3.000 TL. den (01/06/2024 tarihinden sonra verilen kararlar için 15.000 TL.den) fazla adli para cezası olması zorunludur.

Tekerrüre esas alınan hükümdede TCK. 31. Maddesi uygulanmış olmamalıdır. Zira çocuklar hakkında verilmiş hapis veya para cezaları süresi veya miktarı ne olursa olsun tekerrüre esas alınamaz. (TCK. 58/5)

Kasıtlı suçtan mahkumiyet hükmü kuruluyorsa, sicil kaydında taksirli suçtan alınmış cezalar tekerrüre esas alınamayacaktır. Yine sicil kaydındaki ceza sırf askeri suçtan verilmiş ceza ise tekerrüre esas alınamayacaktır. (TCK. 58/4)

İddianamede TCK. 58. maddesi istenmemiş ise CMK. 226 maddesine göre sanığa ek savunma hakkı verilmelidir. (Yargıtay'ın dosyada tekerrüre esas kaydı içeren adli sicil kaydının sanığa okunmuş olmasını yeterli bulduğu karar da vardır. Ancak şahsen bunun yeterli olmadığı kanaatindeyim. Öldürme suçundan tanzim edilen TCK. 81/1 maddesi istenen iddianamede, ölenin 17 yaşında çocuk olduğunu kabul edersek, TCK. 82/1-e maddesi uygulanması gerekecektir. Bu halde, sanığa TCK. 82/1-e maddesi uygulanması yönünde ek savunma hakkı verilmeden, oturumda ölene ait nüfus kaydının sanığa okunmuş olması yetecek midir diye sormaktayım...),

TCK. 58. Maddesi uygulanırken birden fazla esas alınacak cezalardan hangisinin tekerrüre esas alındığı da gösterilmelidir. 5275 sk. 108/2 bunu gerektirmektedir. (Yine hükümdede gösterilmemesinin, infaz aşamasında gözetileceğinden eksiklik olmayacağı görüşü de vardır.

Şahsen bu görüşe de katılmıyorum. Dosya içeriğine göre mükerrir olduğu halde, tekerrür uygulanmadan kesinleşen hükümlerde kazanılmış hak kuralı nedeniyle nasıl ki infazda tekerrür gözetilemeyecekse, en ağır ceza yerine yanlışlıkla daha hafif ceza esas alınmış ise infazda o esas alınacaktır. Zira sanık istinaf veya temyizlerinde hükümde tekerrür unutulmuş ise Yargıtay'ın sayısız adet “kazanılmış hak çerçevesinde bozma yapılmamıştır.” şeklinde kararları bulunmaktadır.)

İkinci kez mükerrirlik hali varsa, hükümde mutlaka esas alınan ceza da gösterilerek, “TCK. 58 ve 5275 sk. 108/3 maddesi uyarınca sanığın ikinci kez mükerrirliği ile mükerrirlere özgü infaz rejimine tabi tutulmasına...” şeklinde karar verilmelidir. İnfaz aşamasında koşullu salıverilmeyi de engelleyen bu halin kararda belirtilmemesi kazanılmış hak olacak, kararda yoksa, kişi ikinci kez mükerrir sayılmayacaktır.

İkinci kez mükerrirlikte; “sanığın TCK. 58 ve 5275 SK. 108/3 maddeleri gereğince ikinci kez mükerrirliği ile mükerrirlere özgü infaz rejimine tabi tutulmasına” karar vermekle yetinmek yerine, İnfazı kısıtlar şeklinde “şartla tahliye edilmemesine” de karar verilmektedir. Bu şekilde hüküm hatalıdır. Nasıl ki, hüküm içerisinde “cezanın infazında şartla tahliye için cezanın 1/2, 2/3,3/4 oranının cezaevinde çektirilmesine” denmesi gereksiz ve infazı kısıtlar mahiyette ise, ikinci kez mükerrirlikte de ikinci kez mükerrirliğe hükmetmek yanında “koşullu salıverilmemesine denmesi” de infazı kısıtlar niteliktedir. O hususlar cezaevinden salınma aşamasında ilgili merci (son değişikliklerle infaz hakimi) tarafından değerlendirilecektir.

Tekerrür uygulanırken infazı kısıtlar şeklinde “denetimli serbestliklik tedbirinde” süre belirtilmektedir. Mükerrirliğe (ilk ya da ikinci kez) hükmederek, cezanın infazından sonra denetimli serbestlik tedbirine tabi tutulmasına karar verilmesi yeterlidir. Denetimli serbestlikte denetim süresinin hükümde belirtilmemesi gerekir. Zira buna, infaz aşamasında, hükümlünün cezaevinden çıkarılmasına (tahliyesine) karar veren merci (son değişikliklerle infaz hakimi) hükmedecektir. Ki, o aşamada kişinin cezaevinde geçirdiği sürenin ne halle geçirildiğine bakılacaktır. Bu nedenle mahkumiyet hükmünde, hüküm mahkemesince “denetimli serbestlik tedbirine tabi tutulmasına” denmesi dışında denetim süresi belirlenmemelidir.

-Seçenek yaptırımlara, paraya çevirme, çevirme-çevirmeme zorunluğu: Hapis cezasının para cezasına veya seçenek yaptırıma çevrilmesinde hatalar yapılmaktadır. (TCK. 50); Kasıtlı suçlarda kısa süreli (1 yıl ve aşağısı) ve taksirli suçlarda (bilinçli taksir hariç) uzun süreli de olsa sonuç hapis cezasının TCK. 50/1 maddesi çerçevesinde para cezasına veya seçenek yaptırımlara çevrilmesi hususunun olumlu-olumsuz gerekçeli değerlendirilmesi yapılmalıdır.

Adli sicil kaydında hapis cezasına mahkumiyeti olmamak kaydıyla, tüm faillerin 1 ay ve daha az hapis cezaları ile 18 yaşını doldurmayan suça sürüklenen çocukların ve 65 yaşından büyüklerin 1 yıl ve daha az hapis cezaları paraya veya seçenek tedbirlere çevrilmesi **zorunludur.** (TCK. 50/3),

Madde metninde seçimlik ceza öngörülmüş olup (TCK. 86/2, 89/1, 98/1, 100, 105/1-1.cümle, 106/1-2.cümle, 116/2, 117/1, 124, 125, 144, 151/1, 163/1 gibi) seçimlik cezalardan hapis cezası tercih edilmiş ise bu ceza para cezasına çevrilemez. (TCK. 50/2). (Para cezasına çevirme koşulları var idiyse en başta seçimlik cezadan para cezası tercih edilmeliydi. Direkt para yerine hapsin tercih edilmesinden sonra, hapsin paraya çevrilmesi kendi içerisinde çelişki oluşturacaktır.)

-Ertelleme müessesesi: Hapis cezasının 2 yıl ve daha az (çocuklarda ve 65 yaş üstü sanıklarda 3 yıl ve daha az) olması halinde şartların varlığı halinde TCK. 51 maddesi çerçevesinde ertelenmesi-ertelenmemesi gerekçeleriyle gösterilmelidir. **Ertelleme sadece hapis cezaları için uygulanabilir. Para cezaları veya güvenlik tedbirleri ertelenemez.** Örneğin dolandırıcılık suçundan sonuç olarak “1 yıl 8 ay hapis, 5.000 TL. adli para cezası ve hak yoksunluğuna” ilişkin hükümde, ertelleme şartları var ve uygulanacaksa, sadece hapis cezası TCK. 51 maddesi ile ertelenebilir. Para cezası ile hak yoksunluğu ertelenemez.

Yine hapis cezası ertelendiğinde 1 yıldan ve ceza miktarından az olmamak üzere 1-3 yıl denetim süresi hükmedilmesi gerektiği unutulmamalıdır.

Madde metninin lafzi yorumunda hata yapılarak, mükerrirliğe de hükmedilmesine rağmen hapis cezası ertelenmektedir. Bu uygulama kendi içinde çelişki taşır. Örneğin; adli sicil kaydında bulunan 4.500 TL. adli para cezası veya 2 ay hapis cezası nedeniyle mükerrirliğe karar verilen dosyada, TCK. 51/1-a maddesine göre engel olmadığından hapis cezası ertelenerek yanlış yapılmaktadır. Hem sanık, tekrar suç işleyen yani mükerrir kabul edilmekte ve hem de hapis cezası ertelenmektedir. TCK. 50/1-a tek başına göz önüne alınmamalı, TCK. 50/1-b de nazara alınmalı, “mükerrir sanığın bir daha suç işlemeyeceği kanaatinin” nasıl oluştuğu noktasında çelişki oluşturulmamalıdır. Bu hatalı uygulamalar, Ceza Dairemiz tarafından aleyhe istinaf yoksa eleştiriyile karşılık bulmakta, aleyhe istinaf varsa duruşmayla erteleme müessesesi kaldırılmaktadır.

-Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması:

CMK.'ya 5560 SY. ile eklenerek getirilen ve 7499 SK. İle değiştirilen yeni bir müessese olan hükmün açıklanmasının geri bırakılması CMK. 231 maddesinin 5. ve devamı fıkralarında düzenlenmiştir. Buna göre, “Sanığa yüklenen suçtan dolayı yapılan yargılama sonunda hükmolunan ceza, iki yıl (5728 ile değişiklik öncesi 1 yıl idi) veya daha az süreli hapis veya adli para cezası ise; mahkemece, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir. Uzlaşmaya ilişkin hükümler saklıdır. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması, müsadereye ilişkin hükümler hariç, kurulan hükmün sanık hakkında bir hukukî sonuç doğurmamasını ifade eder.”

“Hükmün açıklanmasının geri bırakılması için cezanın nevi ve miktarına ilişkin şartlar dışında;

a) Sanığın daha önce kasıtlı bir suçtan mahkûm olmamış bulunması,

b) Mahkemece, sanığın kişilik özellikleri ile duruşmadaki tutum ve davranışları göz önünde bulundurularak yeniden suç işlemeyeceği hususunda kanaate varılması,

c) Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın, aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi, gerekir.

Açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilen hükümde, mahkûm olunan hapis cezası ertelenemez ve kısa süreli olması halinde seçenek yaptırımlara çevrilemez. Temel cezanın artırım ve eksiltmeleri bitirildikten sonra para ya da seçenek yaptırımlara çevrilme işlemi yapılmaması Kanunun emri ise de; seçimlik cezalarda para değil mutlaka hapis seçilmesi gerektiği gibi bir yanlış algı ve uygulamayla karşılaşmaktadır. Seçimlik cezalardan temel ceza para seçilerek, artırma ve eksiltmeler bitirilerek pek tabii HAGB. verilebilir olduğu düşünülmelidir.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının verilmesi halinde sanık, beş yıl süreyle denetim süresine tâbi tutulur. (Çocuklar için ÇKK. 23. maddesine göre 3 yıl). Bu süre içinde bir yıldan fazla olmamak üzere mahkemenin belirleyeceği süreyle, sanığın denetimli serbestlik tedbiri olarak;

a) Bir meslek veya sanat sahibi olmaması halinde, meslek veya sanat sahibi olmasını sağlamak amacıyla bir eğitim programına devam etmesine,

b) Bir meslek veya sanat sahibi olması halinde, bir kamu kurumunda veya özel olarak aynı meslek veya sanatı icra eden bir başkasının gözetimi altında ücret karşılığında çalıştırılmasına,

c) Belli yerlere gitmekten yasaklanmasına, belli yerlere devam etmek hususunda yükümlü kılınmasına ya da takdir edilecek başka yükümlülüğü yerine getirmesine,

karar verilebilir. Denetim süresi içinde dava zaman aşımı durur. Denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlenmediği ve denetimli serbestlik tedbirine ilişkin yükümlülüklerle uygun davranıldığı takdirde, açıklanması geri bırakılan hüküm ortadan kaldırılarak, davanın düşmesi kararı verilir.

Denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlemesi veya denetimli serbestlik tedbirine ilişkin yükümlülüklerle aykırı davranması halinde, mahkeme hükmü açıklar. Burada iki ayrı durum gözden kaçırılmamalıdır;

Birincisi: denetim süresi içerisinde **kasıtlı suç işlenmiş olması** halinde dosyanın ele alınıp hükmün aynen açıklanması yani, önceden verilmiş cezanın değişim, dönüşümü mümkün olmayacaktır.

İkincisi: denetim süresi içerisinde kasıtlı suç işlemeyen, ancak yükümlülük yüklenmiş olup, bu **yükümlülüğü yerine getirmemekte ısrar** eden sanığın durumu. Bu halde ele alınıp, mahkemece, kendisine yüklenen yükümlülükleri yerine getiremeyen sanığın durumunu değerlendirerek; cezanın yarısına kadar belirleyeceği bir kısmının infaz edilmemesine ya da koşullarının varlığı halinde hükümdeki hapis cezasının ertelenmesine veya seçenek yaptırımlara çevrilmesine karar vererek yeni bir mahkûmiyet hükmü kurabilir. (Burada hakim, yükümlülüğün kısmen veya hiç yerine getirilmemiş olmasını gözetecektir.)

Bu iki hal karıştırılmamalı, özellikle kasıtlı suç işlediği için ele alınan dosyada önceki hükmün aynen açıklanması gerektiği gözden kaçırılmamalıdır.

Her iki halde de açıklanan-değiştirilerek yeni verilen kararlara itiraz edilebilir. İtiraz mercii bu iki halle sınırlı olarak inceleme yapabilir.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararları CMK. 272 maddesindeki kesinlik sınırı dışında ise istinafa tabi olacaktır.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı, bunlara mahsus bir sisteme kaydedilir. Bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından istenmesi halinde, bu maddede belirtilen amaç için kullanılabilir.

Bu maddenin hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin hükümleri, Anayasanın 174 üncü maddesinde koruma altına alınan inkılâp kanunlarında yer alan suçlarla ilgili olarak uygulanmaz.

-İnfazı kısıtlar şekilde karar verilmemeli:

(para cezalarının ödenmemesi halinde hapse çevrileceği ihtarı ile yetinilmemeli.), yetinilmesi halinde 5275 SK. 106/3 maddesi ihlal edilmiş olur.

(tekerrür uygulamasında denetim süresine tabi tutulmaya karar vermek ötesinde, denetim süresi belirlenmemeli.), Denetim süresi belirleme, şartla tahliye aşamasında, şartla tahliye kararı veren mercie aittir. (5275 SK. 107, 108. maddeleri)

(Adli para cezalarında TCK. 52/4 maddesine göre taksitlendirmede 4 taksitten az taksitlendirme yapılmamalı.) Zira hiç taksitlendirme yapılmamış ta olsa 5275 SK. 106 maddesine göre infaz aşamasında Cumhuriyet savcısı üç taksit halinde ödeme imkanı tanımak zorundadır.

4-GÜVENLİK TEDBİRİ KARARI: Yüklenen suçu işlediğinin sabit olması halinde, belli bir cezaya mahkûmiyet yerine veya mahkûmiyetin yanı sıra güvenlik tedbirine hükmolunur. (CMK. 223/6). TCK. 53 maddesinde güvenlik tedbirleri sayılmıştır. **TCK. 53.**

Maddesi ile hak yoksunluğuna hükmedilirken, maddenin Anayasa Mahkemesi kararı ile iptal edilmiş ve 7242 SK. İle değiştirilmiş kısımları göz ardı edilerek karar verilmemesine dikkat edilmelidir.

5-DAVANIN REDDİ KARARI: Aynı fiil nedeniyle, aynı sanık için önceden verilmiş bir hüküm veya açılmış bir dava varsa davanın reddine karar verilir. (CMK. 223/7).

Burada eylem ve eylem tarihlerine dikkat edilmeli, farklı eylem ya da farklı tarihte işlendiği ileri sürülen eylem söz konusu ise, davanın reddi değil, birleştirme yoluna gidilmeli, zincirleme suç hükümleri gözden kaçırılmamalıdır.

6-DAVANIN DÜŞMESİ: Türk Ceza Kanununda öngörülen düşme sebeplerinin varlığı ya da soruşturma veya kovuşturma şartının gerçekleşmeyeceğinin anlaşılması hallerinde, davanın düşmesine karar verilir. (Ancak, soruşturmanın veya kovuşturmanın yapılması şarta bağlı tutulmuş olup da şartın henüz gerçekleşmediği anlaşılırsa; gerçekleşmesini beklemek üzere, durma kararı verilir. Bu karara itiraz edilebilir.).

-Şikayete tabi suçlarda şikayetten vazgeçme,

----soruşturma aşamasında gerçekleşirse Cumhuriyet savcısı tarafından “Kovuşturmaya Yer Olmadığına Kararı” verilecek,

----kovuşturma aşamasında hüküm öncesi gerçekleşirse hakim veya mahkeme tarafından “Davanın Düşürülmesine” karar verilecek,

----kovuşturma aşamasında hüküm verildikten sonra kesinleşmeden önce gerçekleşirse, dosya henüz karar vermiş mahkeme uhdesinde ise yine dosya ele alınarak hakim veya mahkeme tarafından “Davanın Düşürülmesine” karar verilecek,

---- kovuşturma aşamasında hüküm verildikten sonra kesinleşmeden önce gerçekleşirse, dosya mahkeme uhdesinde değil, istinaf talebi üzerine BAM.a gönderilmiş ise BAM Ceza Dairesi tarafından “Davanın Düşürülmesine” karar verilecektir.

-Şikayetten vazgeçme, hükmün kesinleşmesinden sonra kural olarak etki etmeyecektir. Özel bir düzenleme varsa (çek suçlarında olduğu gibi) bu durum istisna olacaktır.

-Yine şikayetten vazgeçme kovuşturma aşamasında, vazgeçmeyi kabul etmeyen sanığı bağlamayacaktır. (Bu halde kovuşturmaya devam edilecek, sonucuna göre beraat kararı olacaksa beraat kararı verilecek, mahkumiyet verilecekse, o takdirde şikayet yokluğu gerekçesiyle **DAVANIN DÜŞMESİNE karar** verilecektir. (CMK. 223/8).

7-GÖREVSİZLİK KARARI: Adlî yargı dışındaki bir yargı merciine yönelik görevsizlik kararı da kanun yolu bakımından hüküm sayılır. (CMK. 223/10).

HÜKÜM NASIL VERİLİR

Mahkemece karar ve hükümler oybirliği veya oyçokluğuyla verilir. Oy çokluğu ile verilen karar ve hükümlerde, karşı oy mutlaka gerekçesi ile birlikte tutanakta gösterilecektir. (CMK. 224)

HÜKMÜN KONUSU NEDİR

Dava edilmeyen bir fiil hakkında kendiliğinden yargılama yapılamaz ve hüküm verilemez. Hüküm ancak iddianamede unsurları gösterilen suça ilişkin fiil ve faili hakkında verilir. Mahkeme fiilin nitelendirilmesinde iddia ve savunmalarla bağlı değildir. (CMK. 225)

-Özellikle tehdit, hakaret gibi suçlarda somut sözlerin açıkça iddianameye konu edilmesi gerekir. Sanık hangi eylemlerinden (sözlerinden) hesap verdiğini bilmelidir. Bu tür suçların ileti yoluyla işlendiğinin iddia edildiği durumlarda, iletilerde suç teşkil ettiği ileri sürülen sözler iddianame içeriğinde açıkça gösterilmeli, atıf yapmakla yetinilmemelidir.

HÜKMÜN GEREKÇESİ

Anayasanın 141'inci maddesinin üçüncü fıkrası, "Bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır." ilkesini getirmiştir. Buna paralel olarak CMK. 230. maddesi de, yargılamanın sonunda verilen hükmün gerekçesinin neleri, hangi sırayla içereceğini, mahkûmiyet, beraat ve bunlar dışında kalanlar bakımından ayrı ayrı belirtmiştir. Hükümde gerekçenin, akla, hukuka ve maddî olaya uygun, yasal, yeterli ve geçerli olması, sonuca ulaştıran mantıksal zinciri aralıksız ve boşluksuz göstermesi gerekecektir.

CMK. 230. maddesine göre hükmün gerekçesinde gösterilmesi gereken hususlar;

a) İddia ve savunmada ileri sürülen görüşler.

b) Delillerin tartışılması ve değerlendirilmesi, hükme esas alınan ve reddedilen delillerin belirtilmesi; bu kapsamda dosya içerisinde bulunan ve hukuka aykırı yöntemlerle elde edilen delillerin ayrıca ve açıkça gösterilmesi.

c) Ulaşılan kanaat, sanığın suç oluşturduğu sabit görülen fiili ve bunun nitelendirilmesi; bu hususta ileri sürülen istemleri de dikkate alarak, TCK. 61'nci maddelerinde belirlenen sıra ve esaslara göre cezanın belirlenmesi; yine aynı Kanunun 53 ve devamı maddelerine göre, cezaya mahkûmiyet yerine veya cezanın yanı sıra uygulanacak güvenlik tedbirinin belirlenmesi.

d) Cezanın ertelenmesine, hapis cezasının adli para cezasına veya tedbirlerden birine çevrilmesine veya ek güvenlik tedbirlerinin uygulanmasına veya bu hususlara ilişkin istemlerin kabul veya reddine ait dayanaklar belirtilecektir.

Bunun dışında;

-Beraat hükmünün gerekçesinde, 223'üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen hallerden hangisine dayanıldığıının gösterilmesi gerekir.

-Ceza verilmesine yer olmadığına dair kararın gerekçesinde, 223 üncü maddenin üçüncü ve dördüncü fıkralarında belirtilen hallerden hangisine dayanıldığıının gösterilmesi gerekir.

Yukarıda belirtilen hükümlerin dışında başka bir karar veya hükmün verilmesi hâlinde bunun nedenleri gerekçede gösterilir.

HÜKMÜN (GEREKÇELİ) İÇERİĞİ

Hükmün gerekçesi ve hüküm fıkrasının içereceği hususlar, CMK. 232 maddesinde ayrıntılı olarak gösterilmiştir. Buna göre;

1- Hükmün başına, "**Türk Milleti adına**" verildiği yazılır. Bu, Anayasanın "Yargı yetkisi Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır" hükmüne paralel düzenlemedir.

2- Hükmün başında;

a) Hükmü veren mahkemenin adı,

b) Hükmü veren mahkeme başkanının ve üyelerinin veya hâkimin, Cumhuriyet savcısının ve zabıt kâtibinin, katılanın, mağdurun, vekilinin, kanunî temsilcisinin ve müdafinin adı ve soyadı ile sanığın açık kimliği,

c) Beraat kararı dışında, suçun işlendiği yer, tarih ve zaman dilimi,

d) Sanığın gözaltında veya tutuklu kaldığı tarih ve süre ile halen tutuklu olup olmadığı,

Yazılır.

3- Hükmün gerekçesi, tümüyle tutanağa geçirilir. (geçirilmemişse açıklanmasından itibaren en geç on beş gün içinde dava dosyasına konulur).

4- Karar ve hükümler bunlara katılan hâkimler tarafından imzalanır. (Hâkimlerden biri hükmü imza edemeyecek hâle gelirse, bunun nedeni mahkeme başkanı veya hükümde bulunan hâkimlerin en kıdemlisi tarafından hükmün altına yazılır.)

5- Hüküm fıkrasında, CMK. 223'üncü maddeye göre verilen kararın ne olduğunun, uygulanan kanun maddelerinin, verilen ceza miktarının, kanun yollarına başvurma ve

tazminat isteme olanağının bulunup bulunmadığının, başvuru olanağı varsa süresi ve merciinin tereddüde yer vermeyecek şekilde açıkça gösterilmesi gerekir.

6- Hükümlerin nüshaları ve özetleri mahkeme başkanı veya hâkim ile zabıt kâtibi tarafından imzalanır ve mühürlenir.

HÜKMÜN AÇIKLANMASI

Duruşma sonunda, CMK.'nın 232. maddesinde belirtilen esaslara göre duruşma tutanağına geçirilen hüküm fıkrası okunarak gerekçesi ana çizgileriyle anlatılır. Hazır bulunan sanığa ayrıca başvurabileceği kanun yolları, mercii ve süresi bildirilir. Beraat eden sanığa, tazminat isteyebileceği bir hâl varsa bu da bildirilir. Hüküm fıkrası herkes tarafından ayakta dinlenir. (CMK. 231)

HÜKMÜN AÇIKLANMASININ GERİ BIRAKILMASI

CMK.'ya 5560 SY. ile eklenerek getirilen yeni bir müessese olan hükmün açıklanmasının geri bırakılması CMK. 231 maddesinin 5. ve devamı fıkralarında düzenlenmiştir. Buna göre, "Sanığa yüklenen suçtan dolayı yapılan yargılama sonunda hükmolunan ceza, iki yıl (5728 ile değişiklik öncesi 1 yıl idi) veya daha az süreli hapis veya adlî para cezası ise; mahkemece, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir. Uzlaşmaya ilişkin hükümler saklıdır. Hükümün açıklanmasının geri bırakılması, kurulan hükmün sanık hakkında bir hukukî sonuç doğurmasını ifade eder."

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması için cezanın nevi ve miktarına ilişkin şartlar dışında;

a) Sanığın daha önce kasıtlı bir suçtan mahkûm olmamış bulunması,
b) Mahkemece, sanığın kişilik özellikleri ile duruşmadaki tutum ve davranışları göz önünde bulundurularak yeniden suç işlemeyeceği hususunda kanaate varılması,
c) Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın, aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi,
gerekir. (ek cümle:2010,6008-7) Sanığın kabul etmemesi halinde hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmez.

Açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilen hükümde, mahkûm olunan hapis cezası ertelenemez ve kısa süreli olması halinde seçenek yaptırımlara çevrilemez.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının verilmesi halinde sanık, beş yıl süreyle denetim süresine tâbi tutulur. (Çocuklar için ÇKK. 23. maddesine göre 3 yıl). Bu süre içinde bir yıldan fazla olmamak üzere mahkemenin belirleyeceği süreyle, sanığın denetimli serbestlik tedbiri olarak;

a) Bir meslek veya sanat sahibi olmaması halinde, meslek veya sanat sahibi olmasını sağlamak amacıyla bir eğitim programına devam etmesine,

b) Bir meslek veya sanat sahibi olması halinde, bir kamu kurumunda veya özel olarak aynı meslek veya sanatı icra eden bir başkasının gözetimi altında ücret karşılığında çalıştırılmasına,

c) Belli yerlere gitmekten yasaklanmasına, belli yerlere devam etmek hususunda yükümlü kılınmasına ya da takdir edilecek başka yükümlülüğü yerine getirmesine,

karar verilebilir. Denetim süresi içinde dava zaman aşımı durur. Denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlenmediği ve denetimli serbestlik tedbirine ilişkin yükümlülüklerle uygun davranıldığı takdirde, açıklanması geri bırakılan hüküm ortadan kaldırılarak, davanın düşmesi kararı verilir.

Denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlemesi veya denetimli serbestlik tedbirine ilişkin yükümlülüklerle aykırı davranması halinde, mahkeme hükmü açıklar. Ancak mahkeme, kendisine yüklenen yükümlülükleri yerine getiremeyen sanığın durumunu değerlendirerek; cezanın yarısına kadar belirleyeceği bir kısmının infaz edilmemesine ya da koşullarının varlığı halinde hükümdeki hapis cezasının ertelenmesine veya seçenek yaptırımlara çevrilmesine karar vererek yeni bir mahkûmiyet hükmü kurabilir.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararına itiraz edilebilir.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı, bunlara mahsus bir sisteme kaydedilir. Bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından istenmesi halinde, bu maddede belirtilen amaç için kullanılabilir.

Bu maddenin hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin hükümleri, Anayasanın 174 üncü maddesinde koruma altına alınan inkılâp kanunlarında yer alan suçlarla ilgili olarak uygulanmaz.

HAGB. AÇIKLANMASI:

-Denetim süresi (5 yıl, 3 yıl) içerisinde suç işlenmiş olması denetlenecek.

-Önceki hüküm çoklu ise; ihbar üzerine ele alınan fiil yönünden sadece ilgililer çağrılacak ve sadece ilgililer karar başlığında gösterilecek. Katılan sıfatı almış ve bu sıfatını sürdüren de sanık gibi usulen çağrılmalıdır. Gelmez ve yokluğunda karar verilirse, gerekçeli karar tebliğ edilecek ve istinaf imkanı tanınacaktır.

-HAGB. Açıklanırken ilk hüküm kaldırılmış ve yeni hüküm kurulacak olduğu için gerekçesiyle birlikte bütün olarak CMK. 223 ve 232. maddesi çerçevesinde hüküm yazılacaktır.

-HAGB. Kararlarına itiraz üzerine inceleme mercünün, 4 şekil şartı dışında sübut ve vasfa yönelik inceleme yapmasına ilişkin Yargıtay görüşüne katılmıyorum.

-Yine denetim süresi suç işlemeden geçirildiğinde dosyanın ele alınıp DAVANIN DÜŞMESİ KARARI verilmesi gerektiği unutulmamalı. Uygulamada pek yapılmıyor. Ancak, düşme kararı verilirken acele edilmemeli. Denetim süresinde suç işlenmiş ve bununla ilgili mahkumiyet verilmesi ve kesinleştirilmesi çok sonra gerçekleşecek olabilir. Bu husus düşünülmemeli.

-Kısa kararla, gerekçeli hükmün çelişki içermemesi,

-İddia, savunma, deliller, değerlendirme ve kanaat gerekçeleriyle yer almalı,

-Beraat halinde veya diğer hallerde CMK 223, fıkra ve bentleriyle gösterilmeli,

-Mahkumiyet halinde;

-Temel cezanın TCK 61'e göre belirlenmesi,

-Artırım ve indirimde, sıralama ve hesaplamalar,

-Birden fazla nitelikli hallerde temel cezanın alt sınırdan uzaklaşılmasının belirlenmesi, (her bir nitelikli hal için ayrı ayrı artırım öngörülmemeyen durumlarda (TCK. 86/3, 87/1, 87/2, 89/2, 89/3, 102/3, 103/3, 109/3, 142/2, 149...), temel cezanın belirlenmesinde orantılılık kuralı gözetilmeli. Temel ceza alt-üst sınırları ayrı değil ise (TCK. 82), takdiri indirim uygulamasında bu husus değerlendirilmeli.

-Meşru müdafaa,

-Tahrik,

-Teşebbüs,

-İştirak,

-Teselsül,

-Alenilik,

-Tekerrür, (ilk veya ikinci. Esas alınan açıkça gösterilmeli)

-Oranları oluş ve kabule uygun olmalı ve gerekçeli olmalı,

-Olumlu olumsuz kabulleri uygun gerekçe içermeli,

-Seçenek yaptırımlara, paraya çevirme, çevirme zorunluğu, çevirmeme zorunluğu,

-Erteleme

-HAGB.

-İnfazı kısıtlar şekilde karar verilmemeli. (para cezalarının ödenmemesi halinde hapse çevrileceği ihtarı ile yetinilmemeli.),(tekerrür uygulamasında denetim süresi belirlenmemeli.),(Adli para cezalarında TCK. 52/4 maddesine göre taksitlendirmede 4 taksitten az taksitlendirme yapılmamalı.)

HÜKMÜN TEBLİĞİ

-Karara karşı kanun yoluna başvuru hak ve yetkisi olanlara yokluklarında verilen hükümlere ilişkin gerekçeli karar tebliğ edilir. Yüze karşı verilen hükümlere ilişkin gerekçeli karar, kanun yoluna başvuru süresi içinde süre tutum ile başvurup, gerekçeli kararın tebliğini isteyenlere tebliğ edilir.

- Müdafii, katılan ve vekillere tebliğ,

-Müdafî varsa ayrıca sanığa ya da vekili varsa ayrıca katılana tebliğ lüzumsuz.

-Tebliğ aşamasında müdafilik geçerli mi gözetilmelidir. SSÇ.lerde HAGB. Verilirken zorunlu (CMK. 150/3) müdafî varken, hagb. Açıklanması durumunda yaş doldurulmuş olabilir, Bu durumda ssç. bizzat çağrılmalı, gelmediğinde karar verilirse, ssç. ye karar tebliğ edilmelidir.

-Kanun gereği suçtan zarar gören kurumlara davanın ihbarı, katılma imkanı tanınması, bunlar yapılmamış ise gerekçeli hükmün tebliğ edilmesi.

-Katılma hakkı bulunan suçtan zarar görene usulüne uygun tebliğ yapılmış ve duruşmaya gelmemiş, vekille temsil ettirmemiş, dilekçeyle de olsa katılma talebi iletmemiş ve **hüküm tarihine kadar** katılan sıfatı almamış ise bu kişilere gerekçeli kararın tebliğ yersiz ve gereksizdir. Zira bu tebliğ üzerine istinaf ettiğinde sıfatı bulunmayacaktır.

BİR KISIM SUÇLARA ÖZGÜ HÜKÜMLERDE

DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

A- İNSAN ÖLDÜRME: TCK. 81 ve 82. Maddeleri

Teşebbüs halinde mağdurun kati raporu aldırılmadan veya kati rapor beklenmeden hüküm kurulması yanlıştır. TCK. 81 veya 82 maddesi ile temel ceza belirlendikten sonra, TCK. 35. Maddesi ile uygulamada mağdur raporu TCK. 61. Maddesi doğrultusunda önem arz etmektedir.

(SLAYT-25)

Madde 35 - (1) Kişi, işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaz ise teşebbüsten dolayı sorumlu tutulur.

(2) Suça teşebbüs hâlinde fail, meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığına göre, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine onüç yıldan yirmi yıla kadar, müebbet hapis cezası yerine dokuz yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Diğer hâllerde verilecek cezanın dörtte birinden dörtte üçüne kadarı indirilir.

-Teşebbüsün, fiilin hazırlık hareketleri bitiminden, yani icrai hareketlerin başlamasından, bitirilmesine kadar failin eylemleri ve mağdur-maktülde gerçekleşen zarar miktarı gözetilerek, belirlenen cezadan indirim sağladığı düşünüldüğünde, indirimde hangi oranın neden kabul edildiği gerekçesiyle hükümde gösterilmelidir. **Ağırlaştırılmış müebbet ve müebbet hapis cezalarından teşebbüs indiriminde hatalı uygulamalarla karşılaşılmaktadır;** örneğin, öldürmeye teşebbüste, mağdurun yaralanmasının “basit tıbbi müdahale ile giderilmez, yaşamını tehlikeye sokar, hayat fonksiyonlarını 4. derecede etkiler kırık oluşturur ve uzuvlarından birinin işlevinin zayıflamasına neden olur” şeklinde olduğunda temel ceza olan müebbet hapis cezasının teşebbüs nedeniyle indiriminde cezanın TCK. 35/2 maddesine göre öngörülen “9 yıldan 15 yıla kadar hapis” cezasından 9 yıl belirlenmesinin TCK. 3 ve 61 maddelerine aykırı olacağı düşünülmelidir. Bu durumlarda olayın öldürmeye teşebbüs kabulü halinde örneğin ateş edip ıskalamış, mağdurda hiç isabet olmadığında belki 9 yıl verileceği, sanığın kastının yoğunluğu, darbe-ateş sayısı, mağdurdaki zarar gözetilip 9-15 yıl arası makul oran seçilmesi gerekecektir. Yani

öldürmeye teşebbüslerde 9 yıl verirken de daha hafif haline ne verileceği, 15 yıl verirken de daha ağır sonuç için (örneğin mağdurun bitkisel hayata girmesi gibi) ne verileceği düşünülerek makul ceza belirlenmelidir.

-TCK. 29. maddesine göre tahrik nedeniyle indirimde de orantılılık kuralı gözetilmelidir. Tahrik oluşturduğu kabul edilen sebep(ler) açıkça hükümde gösterilmeli ve belirlenen cezadan indirimde hangi oranın neden kabul edildiği gerekçesiyle gösterilmelidir. Ağırlaştırılmış müebbet ve müebbet hapis cezalarından tahrik indiriminde hatalı uygulamalarla karşılaşmaktadır; örneğin, nitelikli öldürmede, maktülün sövdüğünün tahrik kabulünde TCK. 29. Maddesinin “18 yıldan 24 yıla kadar hapis” düzenlemesinde cezanın 24 yıl olarak belirlendiğinde sanki hiç indirim yapılmıyormuş algısıyla mutlaka 24 yıl ile 18 yıl arası bir ceza yani 24 yıldan daha az bir ceza belirlenmesi gerektiği yanlıştır. Oysa sırf sövmüş olan kişiyi bu tahrik ile öldürmede 24 yıl (en az indirim) verildiğinde bile cezanın “ağırlaştırılmış müebbetten 24 yıla” dönüştüğü gözden kaçırılmaktadır.

- İştirak hükümlerinin uygulanmasında yanlışlar yapılmaktadır. Özellikle TCK. 37 maddesi ile 39. Maddeleri uygulaması karıştırılmaktadır. İki failden birinin direkt ateş eden veya bıçak vuran olup, diğerinin tutması, itelemesi, tokat veya tekme vurması gibi hallerde her iki fail için de TCK. 37. Maddesi ile uygulama yapılması gerektiği göz ardı edilmekte ve yardım eden kabulüyle bir failin cezası TCK. 39. maddesi ile indirilmektedir. Bu kabul yanlıştır. Burada aranılacak önemli husus; her ikisinin de atılı suç için fikir birliğinde olmaları ve fiil işlenirken her ikisi de hakimiyet alanında bulunuyor olmaları halinin mevcudiyetidir. Atan, sıkkan, tutan, vuran yanında fiil anında hakimiyet alanında bulunmak, bizzat fiili ika edenin yanında ona güç veriyor olmak, mağdur karşısında asıl failin yanında görüntü verip, mağdurun direncinin kırılmasına yol açmış olmak TCK. 39 değil 37. maddenin uygulanmasını gerektirecektir.

-Öldürme suçuna nitelikli hal katan, yaş, akrabalık, sıfat hallerinin resmi belge ile dosyaya dercedilmesi gerekir.

-Suça sürüklenen çocuklar hakkında ağırlaştırılmış müebbet veya müebbet hapis cezası verildiğinde, TCK. 31/2 ve 31/3 maddeleri hatalı uygulanmaktadır; Cezadan sadece yaş nedeniyle indirim yapılması halinde ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine TCK. 31/3 maddesine göre (18-24 yıl) 18 yıl hapis taktir edildikten sonra ayrıca 31/3-son maddesine göre ceza 12 yıla indirilmektedir. Bu uygulama doğru değildir. Yaş nedeniyle ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası sadece 18-24 yıl arası bir cezaya bir kez indirilebilir. TCK. 31/3-son maddesi çocuk için süreli hapisten 1/3 indirim yapıldığında cezanın 12 yıldan fazla olamayacağını düzenlemektedir. Yine çocuk için ağırlaştırılmış müebbet hapis verdikten sonra tahrik nedeniyle TCK. 29. Maddesi uyarınca (18/24) 24 yıl verildiğinde, bu süreli hapis cezasından TCK. 31/3 maddesi ile 1/3 oranda indirim yapılacak bulunan 16 yıl hapis 31/3-son ile 12 yıla inecektir. Kısacası, 31/2-son veya 31/3-son maddesi, yaş nedeniyle indirimin süreli hapis cezasından yapılması durumunda uygulanabilecektir.

-Birden fazla nitelikli halin bulunması halinde sabit ceza veya sabit artırım varsa cezanın belirlenmesi ya da taktiri indirim uygulaması-uygulamaması çerçevesinde hak ve nesafet kuralı ile orantılılık kuralı nazara alınmalıdır.

-Öldürme suçlarında zincirleme suç hükümlerinin uygulanmayacağına ilişkin TCK. 43/3 maddesi gözden kaçırılmamalıdır. Bir eylem ile birden fazla kişiyi öldürme halinde her bir öldürme ayrı hükme konu edilmeli, TCK. 43/1, 43/2 uygulanmamalıdır.

B- YARALAMA: TCK. 86 ve 87. Maddeleri

-Mağdurun kati raporu aldırılmadan veya kati rapor beklenmeden hüküm kurulması yanlıştır. TCK. 86. Maddesi ile temel ceza belirlenirken 86/1 veya 86/2 maddesi mağdur yaralanmasının basit tıbbi müdahale ile giderilir olup olmamasına göre uygulanacaktır.

-TCK. 86/2 maddesi ile temel ceza belirlenirken **seçimlik cezalardan hapis tercih edilirse, daha sonra paraya çevrilmemesi gerektiği** unutulmamalıdır. İlk tercihin para seçilmemesi ile çelişki yaratılmış olur. TCK. 50/2 bu hususu düzenlemektedir.

-TCK. 86/3 maddesinde sayılan nitelikli hal veya haller varsa temel cezanın **yarı oranda artırımı sabit** olduğundan, nitelikli hallerden birden fazla hal bulunduğu **ceza adaleti ve orantılılık kuralı** gereği, temel cezanın makul oranda alt sınırdan uzaklaşarak belirlenmesi yoluna gidilmelidir.

Örneğin basit tıbbi müdahale ile giderilir şekilde yaralama eyleminin **silahla ve eşe (kocaya) karşı** gerçekleştirilmesi halinde;

YANLIŞ OLAN;

TCK. 86/2 ile 4 ay hapis cezası,

TCK. 86/3-a,e ile yarı oranda artırımla **6 ay hapis cezası,**

DOĞRU OLAN;

TCK. 86/2 ile 6 ay hapis cezası,

TCK. 86/3-a,e ile yarı oranda artırımla **9 ay hapis cezası,**

-Yanlış olanın, yanlışlığı; TCK. 86/3 maddesine göre bir nitelikli hal (sadece silahla veya sadece kardeşe karşı) olduğunda da aynı ceza verilmiş olacaktır. İki nitelikli halin varlığının bir etkisi olmayacak ve bu husus da TCK. 3 ve 61. Maddelerinin ruhuna aykırı olacaktır.

-Yine kimi hükümlerde, TCK. 86/3 maddesindeki **her bir hal için ayrı ayrı artırım yapılarak hatalı uygulamalar görülmektedir.** Örneğin basit tıbbi müdahale ile giderilir şekilde yaralama eyleminin silahla ve üst soya karşı gerçekleştirilmesi halinde;

YANLIŞ OLAN;

TCK. 86/2 ile 4 ay hapis cezası,

TCK. 86/3-a ile yarı oranda artırımla 6 ay hapis cezası,

TCK. 86/3-e ile yarı oranda artırımla **8 ay hapis cezası,**

DOĞRU OLAN;

TCK. 86/2 ile 6 ay hapis cezası,

TCK. 86/3-a,e ile yarı oranda artırımla **9 ay hapis cezası,**

-TCK. 86/3 maddesindeki bütün haller aynı yaralamada birleşse de temel ceza bir kez ve sadece yarı oranda artırılacaktır. Bu nedenle, bir hal olduğunda da iki veya üç hal birleştiğinde de temel ceza bir kez ve sadece yarı oranda artırılacağı için TCK. 3 ve 61 maddeleri çerçevesinde temel cezanın ilk belirlenmesinde alt sınırdan makul oranda uzaklaşarak belirleme yapılması doğru uygulama olacaktır.

-Yaralama suçlarında TCK. 86/3-e maddesi uygulamasında **silah kavramının menkul olması gerektiği** unutulurak, duvar, balkon demiri, kapı gibi sabit cisimlere mağdurun çarptırılması suretiyle yaralanmasında cezanın TCK. 86/3-e maddesiyle artırıma tabi tutulması hatalıdır. Ancak kapıyı menkul cisim gibi açma-kapama yönünde mağdura vurmak halinde kapının silah olarak kullanıldığı kabul edilmektedir.

-Öldürme suçunda olduğu gibi yaralama suçlarında da zincirleme suç hükümlerinin uygulanmayacağına ilişkin TCK. 43/3 maddesi gözden kaçırılmamalıdır. Bir eylem ile birden fazla kişiyi yaralamak veya aynı kişiye karşı farklı zamanlarda yaralama eyleminde bulunmak hallerinde her bir eylem ayrı hükme konu edilmeli, TCK. 43/1, 43/2 uygulanmamalıdır.

Madde 86 - (1) Kasten başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) (Ek fıkra: 31/03/2005 - 5328 S.K./4.mad) Kasten yaralama fiilinin kişi üzerindeki etkisinin basit bir tıbbi müdahaleyle giderilebilecek ölçüde hafif olması halinde, mağdurun şikayeti üzerine, dört aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur. (Ek cümle:12/5/2022-7406/3 md.) Suçun kadına karşı işlenmesi hâlinde cezanın alt sınırı altı aydan az olamaz.

(3) Kasten yaralama suçunun;

a) Üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe karşı,

b) Beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,

c) Kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle,

d) Kamu görevlisinin sahip bulunduğu nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,

e) Silâhla,

f) (Ek:14/4/2020-7242/11 md.) Canavarca hisle,

İşlenmesi halinde, şikâyet aranmaksızın, verilecek ceza yarı oranında, (f) bendi bakımından ise bir kat artırılır.

-Yaralama suçlarında, mağdura ait yaralanmaya ilişkin rapor, adli tıp veri ve uygulamalarına uygun olmalıdır. Rapor yetersiz görüldüğünde, gerektiğinde, adli tıp şubelerinden, ihtisas kurulundan ve hatta Adli Tıp Genel Kurulundan kesin rapor (mütalaa) alınmalıdır.

-Mağdur yaralanmasının TCK. 87/1, 87/2, 87/3 maddeleri kapsamında gerekli hususları içermelidir.

-TCK. 87/1 veya 87/2 çerçevesinde yaralanmalarda, iddianamede **TCK. 87/1-a,son veya 87/2-c,son olarak istemde bulunulmalı.** Sadece 87/1-a veya 87/2-c gibi istem (maddenin son bendi istemde gösterilmediğinde) aynı **maddenin son bendinin uygulanmasını sağlamaz.** TCK. 87/1-a istenmiş ise, TCK. 86/1 maddesi ile belirlenen temel cezanın 1 kat artırımı yapılabilir, son bent istenmemiş olduğu için 3 yıldan-5 yıldan az olamaz hükmü uygulanamaz. İddianamede istenmemiş ise TCK. 87/1-son veya 87/2-son maddesi uygulanması yönünde CMK. 226. Maddesi çerçevesinde ek savunma ile mutlaka bu eksiklik giderilmelidir. (Aksi halde savunma hakkının kısıtlanmış olması söz konusu olacaktır.)

-TCK. 87/1 veya 87/2 çerçevesinde yaralanmalarda, birden fazla nitelikli hal var olduğunda temel cezanın sonuca etkili şekilde alt sınırdan uzaklaşarak belirlenmesi gerekmektedir. Örneğin, kardeşe karşı yaralamada hem hayati tehlike hem yüzde sabit iz varlığı halinde;

YANLIŞ OLAN;

TCK. 86/1 ile 1 yıl hapis cezası,

TCK. 86/3-a ile yarı oranda artırımla 1 yıl 6 ay hapis cezası,

TCK. 87/1-c,d ile bir kat artırımla 2 yıl 12 ay hapis cezası,

TCK. 87/1-son ile **5 yıl hapis cezası**

DOĞRU OLAN;

TCK. 86/1 ile 2 yıl hapis cezası,

TCK. 86/3-a ile yarı oranda artırımla 3 yıl hapis cezası,

TCK. 87/1-c,d ile bir kat artırımla **6 yıl hapis cezası,**

Yanlış olanın, yanlışlığı; mağdur raporuna göre bir nitelikli hal (sadece sabit iz olduğunda da aynı ceza verilmiş olacaktır. İki nitelikli halin varlığının bir etkisi olmayacak ve bu husus da TCK. 3 ve 61. Maddelerinin ruhuna aykırı olacaktır.

-TCK. 87/3 maddesine göre kemik kırığı varsa, kırığın hayat fonksiyonlarına etkisi belirlenmiş rapor aldırılmalı. Adli tıp verilerine göre kırığın hayat fonksiyonlarına etkisi 1 ila 6. derecede olmaktadır. Temel cezanın yarısına kadar artırımı öngörüldüğü için kırığın derecesinin 12'ye bölümü pratik uygulama olacaktır. Bu şekilde 1. derece kırık için 1/12, 2. derece kırık için 2/12, ... 6. derece kırık için 6/12 oranda artırım yapılabileceği görülecektir. **(bu ayrıntının gözden kaçırılarak örneğin 1. Derece kırıklarda 1/12 dışında 2/12 ve 6/12 oran karşılığı artırımlar hukuka aykırı kabul edilecektir.)**

-TCK. 87/3 maddesi ile uygulama temel cezanın TCK. 87/1 veya 87/2 maddeleriyle artırım yapılmadığı durumlarda uygulanacaktır. Eğer temel ceza örneğin hayati tehlike nedeniyle 87/1-a ile veya yüzde sabit iz nedeniyle 87/1-c ile artırılmış ise aynı zamanda kırık varsa da TCK. 87/3 ile cezada ayrıca artırım yapılmayacaktır. TCK. 87/3 maddesi, kendi içerisinde “yukarıdaki maddeye göre belirlenen cezadan...” dediği için TCK. 86/1, 86/2, 86/3 maddelerine göre belirlenmiş cezalarda kırık nedeniyle ayrıca 87/3 ile artırım yapılacak, ancak 86/1,3 maddesinden sonra 87/1 veya 87/2 maddesi ile artırım yapılması halinde ayrıca kırık nedeniyle artırım yapılmayacaktır. Bu gibi durumlarda yine TCK. 3 ve 61. maddesi gözetilerek, temel ceza alt sınırdan makul oranda uzaklaşarak belirlenebilecektir.

ÖZETLERSEK; kasten yaralamada, TCK. 86/1,2,3 ile belirlenen ceza, rapor içeriğine göre 87. Maddenin bir fıkrası ile artırılabilir. 87. Maddenin birden fazla fıkrasında belirtilen bulgular varsa en ağır fıkra ile artırım yapılacak, diğer fıkralarla ayrıca artırım yapılmayacaktır. Aynı fıkra veya farklı fıkralardaki birden fazla nitelikli hal varlığında TCK. 3 ve 61 maddeleri çerçevesinde temel ceza sonuca etkili olacak şekilde alt sınırdan uzaklaşarak belirlenecektir. (Bu uygulama, yasa metninde geçen “yukarıdaki madde ile belirlenen ceza...” deyiminden dolayıdır.)

Madde 87 - (1) Kasten yaralama fiili, mağdurun;

a) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına,

b) Konuşmasında sürekli zorluğa,

c) Yüzünde sabit ize,

d) Yaşamını tehlikeye sokan bir duruma,

e) Gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun vaktinden önce doğmasına,

Neden olmuşsa, yukarıdaki maddeye göre belirlenen ceza, bir kat artırılır. Ancak, verilecek ceza, birinci fıkraya giren hâllerde üç yıldan, üçüncü fıkraya giren hâllerde beş yıldan az olamaz.

(2) Kasten yaralama fiili, mağdurun;

a) İyileşmesi olanağı bulunmayan bir hastalığa veya bitkisel hayata girmesine,

b) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin yitirilmesine,

c) Konuşma ya da çocuk yapma yeteneklerinin kaybolmasına,

d) Yüzünün sürekli değişikliğine,

e) Gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun düşmesine,

Neden olmuşsa, yukarıdaki maddeye göre belirlenen ceza, iki kat artırılır. Ancak, verilecek ceza, birinci fıkraya giren hâllerde beş yıldan, üçüncü fıkraya giren hâllerde sekiz yıldan az olamaz.

(3) Kasten yaralamanın vücutta kemik kırılmasına veya çıkığına neden olması halinde, yukarıdaki maddeye göre belirlenen ceza, kırık veya çıkığın hayat fonksiyonlarındaki etkisine göre, yarısına kadar artırılır.

(4) Kasten yaralama sonucunda ölüm meydana gelmişse, yukarıdaki maddenin birinci fıkrasına giren hâllerde sekiz yıldan oniki yıla kadar, üçüncü fıkrasına

giren hâllerde ise oniki yıldan onsekiz (7242 ile 16 yıl 18 oldu) yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

C- TEHDİT: TCK. 106. Maddesi

-Tehdit içeren söz ya da fiil iddianamede ve kararda açıkça gösterilmeli.

Mesaj ile gerçekleştirilmiş ise yine tehdit olduğu iddia ve kabul edilen sözlerin tümü iddianame ve kararda gösterilmelidir. Simgeleme, atıf ile iddia ve kabul hukuka uygun değildir. İddianamenin tebliğ edildiği (okunduğu ya da anlatıldığı) ve buna göre savunma yapacak olan sanığın, hangi söz ve fiilinden hesap veriyor olduğunu bilmesi gerekir.

-Tehdit eyleminin TCK. 106/1-1. cümle ya da 106/1-2. cümle kapsamında olduğunun belirlenmesi gerekir. Her iki halin de uzlaştırmaya tabi olduğunun unutulmaması gerekir.

Tehdit ile hakaret kimi hallerde karıştırılmaktadır. Özellikle sinkaf içerikli kimi söylemler, vücut ve cinsel dokunulmazlığa zarar verme kastıyla söylendiği ve tehdit suçunu oluşturduğu halde, gerek katılan ve gerekse tanıklar bu sözleri “hakaret” olarak nitelendirmektedir. Oysa bizim kişilerin nitelendirmesi, isimlendirmesi ile bağlı olmadığını bilmesi gerekir.: Örneğin; sanığın “... sinkaf ederim, sinkaf edeceğim” sözünün tehdit olduğu, TCK. 106/1-1. Cümlesi ile cezalandırma yoluna gidilmesi gerektiği göz ardı edilip, bu sözlerin sübutuna rağmen tarafların bu söz ile hakaret ettiği iddiası üzerine TCK. 125/1 maddesi çerçevesinde hakaret suçundan hüküm kurulması hukuka aykırı olmaktadır. Bu gibi durumlarda, sübuta ermiş söylenen sözün karşıdaki mağdura yönelik sıfatlandırma olup olmadığı noktasında çözüme gidilecektir. Söylenen sözün; “... sinkaf ettiğim, sinkaf ettiğimin adamı, ...gibi” gelecekte yapılacağı tehdidi değil, karşıdakine sıfatlandırma olduğunda bu fiil TCK. 125/1 maddesi kapsamında hakaret suçuna vücut verecektir.

Sözlerin bir kısmı hakaret ve bir kısmı tehdit kabul edilebilecektir. Zira bunlar birinin diğerinin unsuru yada nitelikli hali kabul edilmezler. Örneğin; “... ananı avradını sinkaf edeceğim, orospu çocuğu” şeklinde söylenen ve sübutu kabul edilen durumda hem tehdit (... ananı avradını sinkaf edeceğim) ve hem de hakaret (orospu çocuğu) suçu oluşmuş olacaktır.

-Tehdit eyleminin nitelikli hallerde işlenmesi halinde **temel ceza 106/1 maddesi ile belirlenmeden doğrudan 106/2 maddesi ile belirlenmesi gerekir.** Zira TCK. 106/2 maddesi, artırım maddesi değil temel ceza öngören bir maddedir. Birden fazla nitelikli hal varsa temel ceza mutlaka alt sınırdan uzaklaşılarak belirlenmelidir. (birden fazla kişi ile ve silahla tehdit gibi).

-Nitelikli tehdit hallerinden; TCK. 106/2-c maddesi, yani birden fazla kişi tarafından birlikte tehdit halinde Yargıtay uygulamalarına göre tehdit fiilinin en azından 106/1-1. Cümlesi kapsamında olması gerekir. Yani, 106/1-2. Cümle kapsamında (sair tehdit) sözünün birden fazla kişi ile birlikte sarfında nitelikli hal oluşmaz!

-Tehdit eyleminin aynı kasıtle aynı kimseye farklı zamanda veya farklı kimselere de olsa aynı olay bütünlüğü içerisinde işlenmiş olması hallerinde **ayrı ayrı suçtan değil; zincirleme tek suçtan hüküm kurulacağı**nın değerlendirilmesi gerekir.

-Tehdit amacıyla silahla ateş etme eylemlerinde hem TCK. 106/2-a ve hem de 170/1-c maddesi ihlal edilmiş olur. Burada TCK. 44 maddesi delaletiyle 106/2-a ile hüküm kurmak yanında, TCK. 170 için beraat kararı verilmesi hukuka aykırıdır. İki ayrı dava açıldığı, iki maddeden de cezalandırma istendiği düşünülüyorsa, silahla tehdit mahkumiyetinden sonra TCK. 170 için “ayrıca hüküm kurulmasına yer olmadığına” karar verilmesi uygundur.

Madde 106 - (1) Bir başkasını, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden bahisle tehdit eden kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Malvarlığı itibarıyla büyük bir

zarara uğratacağından veya sair bir kötülük edeceğinden bahisle tehditte ise, mağdurun şikâyeti üzerine, altı aya kadar hapis veya adlî para cezasına hükmolunur.

(2) Tehdidin;

a) Silâhla,

b) Kişinin kendisini tanınmayacak bir hâle koyması suretiyle, imzasız mektupla veya özel işaretlerle,

c) Birden fazla kişi tarafından birlikte,

d) Var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak,

İşlenmesi hâlinde, fail hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(3) Tehdit amacıyla kasten öldürme, kasten yaralama veya malvarlığına zarar verme suçunun işlenmesi hâlinde, ayrıca bu suçlardan dolayı ceza verilir.

D- HAKARET: TCK. 125. Maddesi

-Hakaret içeren söz ya da fiil iddianamede ve kararda açıkça gösterilmeli. Mesaj ile gerçekleştirilmiş ise yine hakaret olduğu iddia ve kabul edilen sözlerin tümü iddianame ve kararda gösterilmelidir. Simgeleme, atıf ile iddia ve kabul hukuka uygun değildir. İddianamenin anlatıldığı ve buna göre savunma yapacak olan sanığın, hangi söz ve fiilinden hesap veriyor olduğunu bilmesi gerekir.

-Hakaret suçunda özel tahrik varlığı nedeniyle TCK. 29 maddesinin uygulama yeri yoktur. TCK. 129 ile uygulama yapılmalıdır. Genel tahrik maddesinden farklı olarak bu madde indirim yanında cezasızlığı da içerir. **İlk haksızlık yerine bir anlamda ödeşmeyi de uygulama için yeterli gören bir tahrik müessesesidir.** Bir başka deyişle, TCK. 29. Maddesinde karşılıklı haksızlık varlığında sanığın indirimden yararlanması için ilk haksızlığın mağdurdan gelmesi gerektiği halde, TCK. 129. Maddesinde karşılıklı hakaret olduğunda, ilk sövenin sanık olması bunun üzerine mağdurun da sanığa sövmüş olması indirim veya cezasızlığa hükmetmeye engel değildir. Bu çerçevede bir anlamda ödeşmenin yeterli olduğu Kanun koyucu tarafından benimsenmiştir.

-Aleniyet hususu gözden kaçmamalıdır. Özellikle kamu görevlisine hakaretlerde, eylemin aleni yerde gerçekleşmiş olması karıştırılmaktadır. (muayene odası, acil servis içerisi, öğretmenler odası... gibi)

-TCK. 125/3 maddesi çerçevesinde nitelikli hakaret eylemlerinden **sadece kamu görevlisine hakaret uzlaştırma dışında olup, diğer nitelikli hallerin uzlaştırma kapsamında olduğu gözden kaçırılmamalı.**

-Hakaret suçunun da olay bütünlüğü çerçevesinde farklı kişi ve zamanda işlense de zincirleme suç hükümleri uygulanacağı değerlendirilmektedir.

Madde 125 - (1) Bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat eden ... veya sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldıran kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır. Mağdurun giyabında hakaretin cezalandırılabilmesi için fiilin en az üç kişiyle ihtilât ederek işlenmesi gerekir.

(2) Fiilin, mağduru muhatap alan sesli, yazılı veya görüntülü bir iletile işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkrada belirtilen cezaya hükmolunur.

(3) Hakaret suçunun;

a) Kamu görevlisine karşı görevinden dolayı,

b) *Dinî, siyasî, sosyal, felsefi inanç, düşünce ve kanaatlerini açıklamasından, değiştirmesinden, yaymaya çalışmasından, mensup olduğu dinin emir ve yasaklarına uygun davranmasından dolayı,*

c) *Kişinin mensup bulunduğu dine göre kutsal sayılan değerlerden bahisle,*

İşlenmesi hâlinde, cezanın alt sınırı bir yıldan az olamaz.

(4) (Değişik fıkra: 29/06/2005-5377 S.K./15.mad) Hakaretin alenen işlenmesi halinde ceza altıda biri oranında artırılır.

(5) (Değişik fıkra: 29/06/2005-5377 S.K./15.mad) Kurul hâlinde çalışan kamu görevlilerine görevlerinden dolayı hakaret edilmesi hâlinde suç, kurulu oluşturan üyelere karşı işlenmiş sayılır. Ancak, bu durumda zincirleme suça ilişkin Madde hükümleri uygulanır.

İNFAZ

İnfaz ile ilgili mevzuatı taradığımızda, başta gelenlerinin şunlar olduğu söylenebilir.

-5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun,

- 4675 Sayılı İnfaz Hakimliği Kanunu,

-5402 Sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanunu,

-Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik

İnfazda temel ilkeler(md.2);

Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin kurallar hükümlülerin ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, doğum, felsefî inanç, millî veya sosyal köken ve siyasî veya diğer fikir yahut düşünceleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılmaksızın ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulanır.

Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz.

İnfazda temel amaç(md.3);

Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ile ulaşılmak istenilen temel amaç, öncelikle genel ve özel önlemeyi sağlamak, bu maksatla hükümlünün yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek, toplumu suça karşı korumak, hükümlünün; yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, üretken ve kanunlara, nizamlara ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırmaktır.

İnfazın koşulu(md.4);

İnfazın koşulu, mahkûmiyet hükmünün kesinleşmiş olmasıdır. *(Mahkûmiyet hükümleri kesinleşmedikçe infaz olunamaz. md. 4).*

İnfazın dayanakları ve kimin tarafından izleneceği (md.5);

İlâmın üzerinde kesinleşme şerhi bulunmalı, hangi hükümlü için ve hangi cezanın infazı için ilâmın Cumhuriyet başsavcılığına verildiği kaydı olmalıdır.

Cezanın infazı Cumhuriyet savcısı tarafından izlenir ve denetlenir. *(Mahkeme, kesinleşen ve yerine getirilmesini onayladığı cezaya ilişkin hükmü Cumhuriyet Başsavcılığına gönderir. Bu hükme göre cezanın infazı Cumhuriyet savcısı tarafından izlenir ve denetlenir. md.5)*

Hükümlünün ilâmda yazılı suçtan tutuklu kalıp kalmadığı ve bu suçtan tutuklu kalmış ise tutuklulukta geçirdiği sürenin şartla tahliye süresini karşılayıp karşılamadığı kontrol edilmelidir.

İlâm, ceza zamanaşımı yönünden de incelenmelidir.

Hükümde hata olup olmadığı kontrol edilmelidir. Fiilin suç olmaktan çıkartılıp çıkartılmadığı, affa uğrayıp uğramadığı incelenmelidir.

Hapis cezasının infazının hastalık nedeniyle ertelenmesi(md.16);

Akıl hastalığına tutulan hükümlülerin cezasının infazı geriye bırakılır. İyileşinceye kadar özel kurumda (*TCK. 57. Md.de belirtilen sağlık kurumunda*) koruma ve tedavi altına alınır, (*Sağlık kurumunda geçen süreler cezaevinde geçmiş sayılır.*)

Diğer hastalıklarda cezanın infazı, mahkumun hayatı için kesin bir tehlike teşkil ediyorsa iyileşinceye kadar geri bırakılır.

Adli Tıp Kurumu raporu veya hastane sağlık kurulu raporu ve Adli Tıp Kurumu onayı ile geri bırakma kararını infazın yapıldığı yer Cumhuriyet Başsavcılığı verir.

Gebe olan veya doğurduğu tarihten itibaren 1 yıl 6 ay geçmemiş kadın hükümlününün hapis cezasının infazı da geri bırakılır.

*Çocuk ölmüş veya

*Anasından başka birisine verilmiş ise

Doğumdan itibaren iki ay geçince infaz olunur.

Hapis cezasının infazının hükümlünün istemiyle ertelenmesi(md.17);

Sadece hürriyeti bağlayıcı cezaların infazı ertelenebilir. Para cezaları, para cezasının ödenmemesi nedeniyle hürriyeti bağlayıcı cezaya çevrilen para cezaları, ehliyetin geçici veya sürekli geri alınması, küçüğün anne, baba veya vasiye teslimi, kamu hizmetlerinden geçici veya sürekli olarak yasaklılık veya meslek veya sanatın tatili cezalarının infazı ertelenememektedir.

Kasten işlenen suçlarda üç yıl, taksirle işlenen suçlarda ise beş yıl veya daha az süreli hapis cezalarının infazı, çağrı üzerine gelen hükümlünün istemi üzerine, Cumhuriyet Başsavcılığınca ertelenebilir.

Erteleme, her defasında bir yılı geçmemek üzere en fazla iki kez uygulanabilir.

Erteleme isteminin kabulü, güvence gösterilmesine veya diğer bir şarta bağlanabilir.

Bu madde hükümleri;

a) Terör suçları, örgüt faaliyetleri çerçevesinde işlenen suçlar ve cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlardan mahkûm olanlar,

b) Mükerrirlere özgü infaz rejimi uygulanmasına karar verilenler,

c) Disiplin veya tazyik hapsine mahkûm olanlar,

hakkında uygulanmaz.

Yakalama kararı(md.19);

Hükümlü, çağrı kağıdının tebliği üzerine on gün içinde gelmez, kaçar ya da kaçacağına dair şüphe uyandırırsa Cumhuriyet savcısı yakalama emri çıkarır,

Kasten işlenen suçlarda üç yıl, taksirle işlenen suçlarda ise beş yıldan fazla hapis cezasının infazı için doğrudan yakalama emri çıkarılır.

Adli para cezasından çevrilen hapsin infazında hükümlüye öncelikle çağrı kâğıdı gönderilir.

Mahkumiyet Hükümünün Yorumunda, Cezanın İnfazında Tereddüt (Md.98)

Mahkûmiyet hükmünün yorumunda duraksama olursa veya sonradan yürürlüğe giren kanun hükmünün TCK. 7 nci maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerekirse, **hükmü veren mahkemeden,**

Çektirilecek cezanın hesabında duraksama olursa ya da cezanın kısmen veya tamamen yerine getirilip getirilemeyeceği ileri sürülürse **infaz hakimliğinden,**

duraksamanın giderilmesi veya yerine getirilecek cezanın belirlenmesi için karar istenir.

Yapılan başvurular cezanın infazını ertelemez. Ancak, mahkeme veya infaz hakimliği olayın özelliğine göre infazın ertelenmesine veya durdurulmasına karar verebilir.

Kararlar 101. Maddeye göre duruşmasız verilir.

Birden Fazla Hükümdeki Cezaların Toplanması=İçtima (Md.99)

Bir kişi hakkında hükmolunan her bir ceza diğerinden bağımsızdır, varlıklarını ayrı ayrı korurlar.

Ancak, bir kişi hakkında başka başka kesinleşmiş hükümler bulunur ise, 107 nci maddenin uygulanabilmesi yönünden **infaz hakimliğinden** bir toplama kararı istenir.

Adli para cezasından çevrilen ve ceza infaz kurumunda infaz edilme aşamasına gelen hapis cezaları da toplama kararına dahil edilir.

İnfaz sırasında verilecek kararların mercii ve usulü.(md.101)

Cezanın infazı sırasında, 98 ilâ 100 üncü maddeler gereğince mahkemeden veya infaz hakimliğinden alınması gereken kararlar duruşma yapılmaksızın verilir. Karar verilmeden önce Cumhuriyet savcısı ve hükümlünün görüşlerini yazılı olarak bildirmeleri istenebilir.

99 uncu madde gereğince **cezaların toplanması** gerektiğinde bu hususta hüküm verme yetkisi, en fazla cezaya hükmetmiş bulunan mahkemenin bulunduğu yer **infaz hakimliğine**, bu durumda birden çok infaz hakimliği yetkili ise son hükmü vermiş olan mahkemenin bulunduğu yer infaz hakimliğine aittir. En fazla cezanın;

a) Yargıtay tarafından ilk derece mahkemesi sıfatıyla verilmesi hâlinde Ankara infaz hakimliğince,

b) Bölge adliye mahkemesi tarafından ilk derece mahkemesi sıfatıyla verilmesi hâlinde bölge adliye mahkemesinin bulunduğu il infaz hakimliğince,

c) Bölge adliye mahkemesi tarafından duruşma açmak suretiyle verilmesi hâlinde ise hükmü kaldırılan ilk derece mahkemesinin bulunduğu yer infaz hakimliğince, bu hususta karar verilir.

Bu madde uyarınca verilen kararlara karşı itiraz yoluna gidilebilir.

Adli para cezalarının infazı. Md.106

Adli para cezası, Türk Ceza Kanununun 52 nci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen usule göre tayin olunacak bir miktar paranın Devlet Hazinesine ödenmesinden ibarettir.

Adli para cezasını içeren ilâm Cumhuriyet Başsavcılığına verilir. Cumhuriyet savcısı otuz gün içinde adli para cezasının ödenmesi için hükümlüye 20 nci maddenin üçüncü fıkrası uyarınca bir ödeme emri tebliğ eder.

Süresinde adli para cezası ödenmezse hükümlü, Cumhuriyet savcısının kararı ile ödenmeyen kısma karşılık gelen gün miktarınca hapse çevrilecek ve 2 saat bir gün sayılmak üzere kamuya yararlı işte çalıştırma ile infaz gerçekleştirilecektir.

Çocuklar hakkında verilen adli para cezaları ödenmese de hapse çevrilemeyecektir. 11. fıkraya göre gereği yapılacaktır.

Adli para cezasının hapse çevrileceği mahkeme ilâmında yazılı olmasa bile üçüncü fıkra hükmü Cumhuriyet Başsavcılığınca uygulanır.

Hükümde, adli para cezası taksidde bağlanmamış ise, bir aylık süre içinde adli para cezasının üçte birini ödeyen hükümlünün isteği üzerine geri kalan kısmının birer ay ara ile iki eşit taksitte ödenmesine izin verilir. İlk taksidin süresinde ödenmemesi hâlinde, verilen ikinci taksidde ilişkin izin hükümsüz kalır.

Adli para cezası yerine çevrilen hapsin süresi hiçbir hâlde üç yılı geçemez. Birden fazla hükümle adli para cezalarına mahkûmiyet durumunda da bu süre beş yılı geçemeyecektir.

Hükümlü, hapis yattığı veya kamuya yararlı işte çalıştığı günlerin dışındaki günlere karşılık gelen parayı öderse hapisten çıkartılır veya kamuya yararlı işte çalıştırılma sona erer.

Adli para cezasından çevrilen hapsin infazı ertelenemez ve bunun infazında koşullu salıverilme hükümleri uygulanamaz. Hapse çevrilmiş olsa dahi, hak yoksunlukları açısından esas alınacak olan adli para cezasıdır.

İnfaz edilen hapsin veya kamuya yararlı işte çalışmanın süresi adli para cezasını tamamıyla karşılamamış olursa geri kalan adli para cezasının tahsili için ilâm Cumhuriyet başsavcılığınca mahallin en büyük mal memuruna verilir. 6183 S.AATUHK. çerçevesinde tahsil yoluna gidilir.

Koşullu Salıverilme(md.107)

Koşullu salıverilmeden yararlanabilmesi için mahkûmun kurumdaki infaz süresini iyi hâlli olarak geçirmesi gerekir.

Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar **otuz yılını**, **müebbet hapis** cezasına mahkûm edilmiş olanlar **yirmidört yılını**, diğer **sürelî hapis** cezalarına mahkûm edilmiş olanlar cezalarının **yarısını** infaz kurumunda çektikleri takdirde, koşullu salıverilmeden yararlanabilirler.

Ancak, Türk Ceza Kanununun;

a) Kasten öldürme suçlarından (madde 81, 82 ve 83) sürelî hapis cezasına mahkûm olanlar,

b) Neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçundan (madde 87, fıkra iki, bent d) sürelî hapis cezasına mahkûm olanlar,

c) İşkence suçundan (madde 94 ve 95) ve eziyet suçundan (madde 96) sürelî hapis cezasına mahkûm olanlar,

d) Cinsel saldırı (madde 102, ikinci fıkra hariç), reşit olmayanla cinsel ilişki (madde 104, ikinci ve üçüncü fıkra hariç) ve cinsel taciz (madde 105) suçlarından sürelî hapis cezasına mahkûm olanlar,

e) Cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlardan (madde 102, 103, 104 ve 105) hapis cezasına mahkûm olan çocuklar,

f) Özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlardan (madde 132, 133, 134, 135, 136, 137 ve 138) sürelî hapis cezasına mahkûm olanlar,

g) Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçundan (madde 188) hapis cezasına mahkûm olan çocuklar,

h) Devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk suçlarından (madde 326 ilâ 339) sürelî hapis cezasına mahkûm olanlar, cezalarının **üçte ikisini** infaz kurumunda çektikleri takdirde, koşullu salıverilmeden yararlanabilirler.

Ayrıca, suç işlemek için örgüt kurmak veya yönetmek ya da örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar ile Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan mahkûm olan çocuklar ile 1/1/1983 tarihli ve 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu kapsamına giren suçlardan mahkûm olanlar hakkında koşullu salıverilme oranı **üçte iki** olarak uygulanır.

Ancak bu süreler;

- 1) Ağırlaştırılmış müebbet hapis yanında,
 - a- Ağırlaştırılmış müebbet hapis veya
 - b- Müebbet hapis yada
 - c- Süreli hapis cezası varsa **otuzaltı**,
- 2) Müebbet hapis yanında,
 - a- Müebbet hapis veya
 - b- Süreli hapis cezası varsa **otuz**,
- 3) Süreli hapis yanında,

süreli hapis cezası varsa **yirmisekiz yıldır**.

Özel infaz süresi; (Suç işlemek için örgüt kurmak veya yönetmek ya da örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçtan dolayı mahkumiyet halinde)-md.107/4

- a) Ağırlaştırılmış müebbet hapisinde **otuzaltı yıl**,
- b) Müebbet hapisinde **otuz yıl**,
- c) Süreli hapis cezasının **üçte ikisidir**.

Ancak, koşullu salıverilme oranı üçte ikiden fazla olan suçlar bakımından tabi oldukları koşullu salıverilme oranı uygulanır.

Ancak bu süreler;

- 1-Ağırlaştırılmış müebbet hapis yanında,
 - a)Ağırlaştırılmış müebbet hapis veya
 - b)Müebbet hapis yada
 - c)Süreli hapis cezası varsa **kırk yıl**,
- 2-Müebbet hapis yanında,
 - a)Müebbet hapis veya
 - b)Süreli hapis cezası varsa **otuzdört yıl**,
- 3-Süreli hapis yanında,

süreli hapis cezası varsa **otuziki yıldır**.

Bu fıkra hükümleri çocuklar hakkında uygulanmaz.

Koşullu salıverilme süresinin hesaplanmasında, hükümlünün onbeş yaşını dolduruncaya kadar infaz kurumunda geçirdiği bir gün, iki gün olarak dikkate alınır.(md.107/5)

Koşullu salıverilen hükümlünün tâbi tutulacağı denetim süresi, yukarıdaki fıkralara göre infaz kurumunda geçirilmesi gereken süre kadardır. Ancak süreli hapislerde hakederek tahliye tarihini geçemez. (md.107/6)

Hükümlünün koşullu salıverilmesi hakkında ceza infaz kurumu idaresi tarafından hazırlanan gerekçeli rapor, infaz işlemlerinin yapıldığı yer infaz hakimliğine verilir. İnfaz hakimi, bu raporu uygun bulursa hükümlünün koşullu salıverilmesine dosya üzerinden karar verir; raporu uygun bulmadığı takdirde gerekçesini kararında gösterir. Bu kararlara karşı itiraz yoluna gidilebilir. (md. 107/11)

Koşullu salıverilme kararının geri alınması nedenleri;

Koşullu salıverilen hükümlünün, denetim süresinde hapis cezasını gerektiren kasıtlı bir suç işlemesi veya kendisine yüklenen yükümlülüklerle, infaz hâkiminin uyarısına rağmen, uymamakta ısrar etmesi hâlinde koşullu salıverilme kararı geri alınır. (md.107/12)

Koşullu salıverilme kararının geri alınmasının sonuçları; (md.107/13)

Birinci hale (denetim süresinde hapis cezalı suç işlenmesi) göre, sonraki suçu işlediği tarihten başlamak ve hak ederek tahliye tarihini geçmemek koşuluyla sonraki işlediği her bir suç için verilen hapis cezasının iki katı sürenin,

İkinci hale (yükümlülük ihlali) göre, bu yükümlülüklerle uymama tarihi ile hakederek salıverilme tarihi arasındaki süreyi geçmemek koşuluyla ihlalin niteliğine göre takdir edilecek bir sürenin,

ceza infaz kurumunda aynen çektirilmesine karar verilir.

Koşullu salıverilme kararının geri alınmasından sonra aynı hükmün infazıyla ilgili bir daha koşullu salıverilme kararı verilmez.

Koşullu salıverilme kararının geri alınmasına karar verecek merciler;

Hükümlü, geri kalan süre içinde işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezasına mahkûm edilirse ya da bağlı tutulduğu yükümlülükleri yerine getirmezse hükmü veren ilk derece mahkemesinin bulunduğu yer infaz hakimliği, cezaların toplandığı hâller ile hükmün bölge adliye mahkemesi veya Yargıtay tarafından verilmiş olması hâlinde ise 101 inci maddenin ikinci fıkrasına göre belirlenen infaz hakimliği tarafından koşullu salıverilme kararının geri alınmasına dosya üzerinden karar verilir. Bu kararlara karşı itiraz yolu açıktır. (md. 107/15)

Denetim süresi yükümlülüklerle uygun ve iyi hâlli olarak geçirildiği takdirde, ceza infaz edilmiş sayılır. (md.107/14)

TCK. 302-325 maddelerinde yer alan suçlardan birinin;

(a) bir örgütün faaliyetleri çerçevesinde işlenmiş olması ve

(b) ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkumiyet;

halinde koşullu salıverilme hükümleri uygulanmaz. (MD.107/16)

Bu durumda olanların ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının, hayatları boyunca devam edeceği hükme bağlanmıştır.

Mükerrirlere ve bazı suç faillerine özgü infaz rejimi ve denetimli serbestlik tedbiri

Tekerrür hâlinde işlenen suçtan dolayı mahkûm olunan;

1) ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının **otuzdokuz yılının**,

2) müebbet hapis cezasının **otuz üç yılının**,

3) birden fazla süreli hapis cezasına mahkumiyet halinde en fazla **otuz iki yılının**

ve

4) süreli hapis cezasının **üçte ikisinin**

İnfaz kurumunda iyi hâlli olarak çekilmesi durumunda, koşullu salıverilmeden yararlanılabilir.

Ancak, koşullu salıverilme oranı üçte ikiden fazla olan suçlar bakımından tabi oldukları koşullu salıverilme oranı uygulanır. (md.108/1)

Tekerrür nedeniyle koşullu salıverme süresine eklenecek miktar, tekerrüre esas alınan cezanın en ağırından fazla olamaz. (md.108/2)

İkinci defa tekerrür hükümlerinin uygulanması durumunda hükümlü koşullu salıverilmez. Hükümlü hakkında ikinci defa tekerrür hükümlerinin uygulanacağı hükümde belirtilir. (md.108/3)

İnfaz hakimi, mükerrir hakkında cezanın infazının tamamlanmasından sonra başlamak ve bir yıldan az olmamak üzere denetim süresi belirler. (md.108/4)

Bu süre gerektiğinde beş yılı geçmemek üzere uzatılabilir.

Cezanın infazı tamamlandıktan sonra devam eden denetim süresi içinde, bu madde hükümlerine göre kendilerine yüklenen yükümlülüklerle ve yasaklara aykırı hareket eden mükerrirler, infaz hâkimi kararı ile disiplin hapsine tabi tutulur. Disiplin hapsinin süresi on beş günden az ve üç aydan fazla olamaz.

(8) **(Ek: 18/6/2014-6545/82 md.)** Çocuğa karşı işlenen bir suçtan dolayı ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına veya müebbet hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde birinci fıkradaki koşullu salıverilme süreleri uygulanır.

(9) **(Ek: 18/6/2014-6545/82 md.)** Birinci fıkradaki koşullu salıverme süreleri, TCK. 102 nci maddesinin ikinci fıkrasında tanımlanan cinsel saldırı suçundan, 103 üncü maddesinde tanımlanan çocukların cinsel istismarı suçundan, 104 üncü maddesinin ikinci ve üçüncü fıkrasında tanımlanan reşit olmayanla cinsel ilişki suçundan, 188 inci maddesinde tanımlanan uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçundan dolayı hapis cezasına mahkûm olanlar hakkında da uygulanır.

188 inci madde hariç olmak üzere bu suçlardan dolayı hapis cezasına mahkûm olanlar hakkında, cezanın infazı sırasında ve koşullu salıverildikleri takdirde denetim süresi içinde, aşağıdaki tedavi veya yükümlülüklerden bir veya birkaçına infaz hâkimi tarafından karar verilir:

- a) Tıbbi tedaviye tabi tutulmak
- b) Tedavi amaçlı programlara katılmak
- c) Suçun mağdurunun oturduğu ve çalıştığı yerleşim bölgesinde ikamet etmekten yasaklanmak
- d) Mağdurun bulunduğu yerlere yaklaşmaktan yasaklanmak
- e) Çocuklarla bir arada olmayı gerektiren bir ortamda çalışmaktan yasaklanmak
- f) Çocuklar hakkında bakım ve gözetim yükümlülüğünü gerektiren faaliyet icra etmekten yasaklanmak

(10) **(Ek: 18/6/2014-6545/82 md.)** Dokuzuncu fıkra hükümleri çocuklar hakkında uygulanmaz.

Özel infaz usulleri-Md.110

İnfaz hâkimi, hükümlünün talebi üzerine kasten işlenen suçlarda toplam bir yıl altı ay, taksirle öldürme suçu hariç olmak üzere taksirle işlenen suçlarda ise toplam üç yıl veya daha az süreli hapis cezasının;

a) Her hafta cuma günleri saat 19.00'da girmek ve pazar günleri aynı saatte çıkmak suretiyle hafta sonları,

b) Hafta sonları hariç, her gün saat 19.00'da girmek ve ertesi gün saat 07.00'de çıkmak suretiyle geceleri,

Ceza infaz kurumlarında çektirilmesine karar verebilir. (md.110/1)

Mahkûmiyete konu suç nedeniyle doğmuş zararın aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesine dair hukukî sorumlulukları saklı kalmak üzere;

a) Kadın, çocuk veya altmışbeş yaşını bitirmiş kişilerin mahkûm oldukları toplam bir yıl,

b) Yetmiş yaşını bitirmiş kişilerin mahkûm oldukları toplam iki yıl,

c) Yetmişbeş yaşını bitirmiş kişilerin mahkûm oldukları toplam dört yıl, veya daha az süreli hapis cezasının konutunda çektirilmesine infaz hakimi tarafından karar verilebilir. (md.110/2),

Md. 110/3 ve 110/4 ile hastalık, sakatlık ve gebelik hallerinde de konutta infaz kararı verilebileceği görülmektedir.

Cezanın özel infaz usulüne göre çektirilmesine karar verilenler hakkında tabi oldukları infaz rejimine göre koşullu salıverilme hükümleri uygulanır. Ancak, 105/A maddesi hükümleri uygulanmaz.

Cezanın özel infaz usulüne göre çektirilmesi kararı, infaza başladıktan sonra da verilebilir.

İnfaz hâkimi talep üzerine, cezanın özel infaz usulüne göre çektirilmesi sırasında bu usulün uygulanmasına son verebilir.

Özel infaz usulünün gereklerine geçerli bir mazeret olmaksızın uyulmaması hâlinde ise bu usulün uygulanmasına son verilir ve bu hâlde infaza açık ceza infaz kurumunda devam edilir. Özel infaz usulüne göre geçirilen süre, infaz aşamasında mahsup edilir. Bu fıkranın uygulandığı hâllerde 105/A maddesi hükümleri uygulanmaz.

Bu madde hükümlerine göre verilen kararlara itiraz yolu açıktır.

Üçüncü ve dördüncü fıkra (yani, hastalık, engellilik, gebelik hallerinde konutta infaz) hariç, bu madde hükümleri;

a) Terör suçları ile örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçlarından ya da örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan mahkûm olanlar,

b) Cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlardan mahkûm olanlar,

c) Adli para cezası infaz sürecinde hapis cezasına çevrilenler,

d) Koşullu salıverilme kararının geri alınması nedeniyle cezası aynen infaz edilenler, hakkında uygulanmaz.

HÜSEYİN GÜLER
BAM. 1. CEZA DAİRESİ